

Coöperatie Eno U.A.

Jaarverslag 2014

Inhoudsopgave

1. Verslag van de Raad van Commissarissen	4
2. Verslag van de Raad van Bestuur	7
2.1 Algemene informatie	7
2.2 Toestand per balansdatum	8
2.3 Ontwikkeling gedurende het boekjaar en resultaten	9
2.4 Risicobeheersing	12
2.5 Verantwoording Governance Principles	18
2.6 De verwachte gang van zaken	19
3. Jaarrekening	21
3.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2014 (voor resultaatbestemming)	21
3.2 Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2014	23
3.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2014	25
3.4 Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	27
3.4.1 Toelichting algemeen	27
3.4.2 Toelichting op de geconsolideerde balans	43
3.4.3 Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening	51
3.5 Enkelvoudige balans per 31 december 2014 (voor resultaatbestemming)	57
3.6 Enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2014	58
3.7 Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening 2014	59
3.7.1 Toelichting algemeen	59
3.7.2 Toelichting op de enkelvoudige balans	60
4. Overige gegevens	62
4.1 Statutaire bepalingen inzake het resultaat	62
4.2 Bestemming van het resultaat	62
4.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	63
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	63

Verklaring betreffende de jaarrekening.....	63
Verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur	63
Verantwoordelijkheid van de accountant	63
Oordeel.....	63
Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen.....	64

1. Verslag van de Raad van Commissarissen

Rol en samenstelling van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de raad van bestuur en op de algemene gang van zaken in de coöperatie en de met haar verbonden bedrijven. Verder vervult de Raad van Commissarissen de werkgeversrol en staat het bestuur met raad ter zijde.

Om zijn taak goed te kunnen vervullen is de Raad van Commissarissen met zes personen breed samengesteld. Bij aanvang 2014 bestond de RVC uit vijf personen en was er een vacature. Conform het rooster van aftreden hebben zich in 2014 mutaties voorgedaan. Per 1 maart 2014 is de heer van Van der Linden en per 31 december 2014 is de heer Berkemeijer teruggetreden als commissaris vanwege einde zittingstermijn. We zijn hen beide veel dank verschuldigd voor hun inzet en betrokkenheid in de afgelopen 9 jaren. In 2014 heeft een wervingsprocedure voor twee nieuwe commissarissen gelopen. Dat heeft er in geresulteerd dat op 11 november 2014 in de personen van mevrouw Stellema en de heer Arnold twee kandidaten ter toetsing bij DNB zijn voorgedragen. DNB heeft het toetsingsproces in januari 2015 afgerond, waarna beide kandidaten in een extra bijeenkomst van de Ledenraad per 1 februari 2015 tot commissaris bij Eno benoemd zijn. De zittingstermijn van de heer Schepers eindigde per 31 december 2014. Hij is na toetsing door DNB per 1 januari 2015 herbenoemd als voorzitter van de Raad van Commissarissen.

De commissarissen hebben gezamenlijk specialistische kennis van verzekeringen, zorg, financiën, sociaal-politieke zaken en het besturen van organisaties. Zij volgen maatschappelijke ontwikkelingen op de voet. De opinievorming komt tot stand op basis van onafhankelijkheid en een kritische houding. Om aan onze toezichthoudende taak verdieping te geven zijn binnen de Raad van Commissarissen twee commissies samengesteld:

- de audit & risk commissie; deze richt zich op de activiteiten, verslaglegging en beheersing van de financiële en operationele risico's, die uit de bedrijfsvoering voortvloeien. De externe accountant en compliance officer zijn directe gesprekspartners voor de audit & risk commissie, maar ook voor de Raad van Commissarissen als geheel.
- de remuneratiecommissie; deze houdt zich bezig met de functionerings- en beoordelingsgesprekken en het beloningsbeleid van het Bestuur.

De Raad van Commissarissen werkt volgens de governance principes en regelingen, zoals die door de brancheorganisatie voor zorgverzekeraars zijn vastgelegd en onderschrijft de principes en de wenselijkheid van transparantie in bestuur, het toezicht en het afleggen van verantwoordelijkheid daarover aan belanghebbenden.

De totale honorering voor de Raad van Commissarissen over 2014 is € 49.500,-- geweest, exclusief € 3.756,-- onkostenvergoedingen en exclusief € 11.137,-- BTW. Daarnaast heeft in 2014 nog een betaling plaatsgevonden die op 2013 betrekking had voor een honorering van € 4.850,--, exclusief € 1.256 onkostenvergoedingen en exclusief € 1.282,-- BTW. De genoemde bedragen zijn op hele euro's afgerond. Het aanwezigheidspercentage van de commissarissen bij de plenaire vergaderingen bedroeg in 2014 87%.

Daarnaast heeft een afvaardiging van de Raad van Commissarissen een bijeenkomst van de overlegvergaderingen van de ondernemingsraad met de bestuurder bijgewoond. Ook woont de Raad van Commissarissen alle vergaderingen van de ledenraad (4) bij.

Onderwerpen 2014

In en over 2014 zijn veel onderwerpen de revue gepasseerd. Zonder een volledig en uitputtende opsomming te doen, zijn een aantal thema's duidelijk aan te geven.

Met betrekking tot het onderdeel bestuur en organisatie is veel aandacht geweest voor het project E-Norm. Dit project betreft de vernieuwing van het ICT landschap. Ook aan het cultuurprogramma "Eno ontwikkelt" is aandacht besteed. Beide onderdelen hebben grote impact op de ontwikkeling van de medewerkers binnen Eno. Mede door het project E-Norm worden er nieuwe eisen aan medewerkers gesteld. Op de afdelingen Polis en

Declaratie zijn medewerkers in een zorgvuldig doorlopen proces met externe expertise getoetst aan deze nieuwe eisen. Dat heeft er toe geleid dat van een groep medewerkers afscheid is genomen, omdat zij niet aan de nieuwe eisen voldoen en daarvoor ook niet ontwikkelbaar bleken te zijn. De ontwikkeling van de veranderingen wordt met pulsemetingen gemonitord.

De Raad van Commissarissen heeft zich overtuigd dat het beloningsbeleid binnen de daarvoor geldende kaders valt. In 2013 is met Zorgverzekeraars Nederland door een werkgroep van commissarissen de bezoldigingscode ontwikkeld. Deze regeling vloeit rechtstreeks voort uit de Wet Normering Topinkomens.

Tot slot heeft de Raad van Commissarissen in nauwe samenspraak met de Ledenraad zeven kandidaten geworven voor de Ledenraad. Deze kandidaten zijn conform de procedures per 1 januari 2015 in de Ledenraad gekozen. Daarmee is invulling gegeven aan alle nog in 2014 openstaande vacatures en nieuwe vacatures per 1-1-2015 volgens het rooster van aftreden.

Het thema beleid betreft onderwerpen zoals het strategisch plan "Nieuw Perspectief", het jaarplan, het commercieel beleid, het zorginkoopbeleid, ICT, bedrijfsprocessen en risicobeleid. Ook is aandacht besteed aan onderwerpen als bedrijfscultuur en klanttevredenheid. Met name is de aandacht gericht op de realisatie van de doelstellingen, zowel inhoudelijk als financieel. Het thema financieel beleid verdient een aparte vermelding met onderwerpen als het jaarverslag (inclusief jaarrekening), de financiële resultaten, de beleggingen (incl. adviezen Beleggingsadviescommissie) en het vermogensbeheer.

Het kapitaalbeleid 2014 is eind 2013 door de Raad van Commissarissen goedgekeurd en in maart 2014 door de ledenraadvergadering vastgesteld. Het kapitaalbeleid 2015 is eind 2014 door de Raad van Commissarissen goedgekeurd en is voor de ledenraadvergadering in maart 2015 ter vaststelling geagendeerd.

Een ander belangrijk thema is toezicht met onderwerpen als contacten en samenwerking met De Nederlandsche Bank, NZa en de externe accountant. In dat kader is ook kennis genomen van uitkomsten van de thema onderzoeken van DNB. Een ander belangrijk thema is Solvency II. De invoering hiervan raakt de organisatie in al haar geledingen. De Raad van Commissarissen volgt de ontwikkelingen ter zake van dit onderwerp nauwgezet.

De audit & risk commissie speelt hierbij een belangrijke rol. In 2014 is de keuze gemaakt dat PWC met ingang van het boekjaar 2015 de nieuwe accountant wordt. De keuze voor PWC is in de ledenraad vastgesteld. Verder is de Raad van Commissarissen ook nadrukkelijk met het eigen functioneren en de eigen ontwikkeling bezig geweest. Dit betreft onder meer de permanente educatie. In 2014 is een PE programma van PWC gevolgd. Daarnaast is in 2014 het functieprofiel voor de Raad van Commissarissen herzien en is de geschiktheidsmatrix voor de gehele Raad van Commissarissen besproken en vastgesteld.

Zoals aangegeven heeft de Raad van Commissarissen twee voorbereidingscommissies, namelijk de audit & risk commissie en de remuneratiecommissie. Deze laatste commissie heeft de reguliere functioneringsgesprekken met de directie gevoerd. Verder is een nieuw beloningsbeleid voor de Raad van Commissarissen ontwikkeld. Deze is afgestemd op de kaders van de Wet Normering Topinkomens. De besproken onderwerpen zijn in de voltallige Raad van Commissarissen besproken. Het beloningsvoorstel voor de Raad van Commissarissen is door de ledenraad goedgekeurd en vastgesteld.

De audit & risk commissie heeft vooral verdieping aangebracht in de onderwerpen, die financieel, compliance en risk georiënteerd zijn. Over deze onderwerpen heeft verslaglegging aan de voltallige Raad van Commissarissen plaatsgevonden.

Onderwerpen die bij de audit & risk commissie in 2014 op de agenda hebben gestaan zijn onder meer: jaarrekening 2013, accountantsverslag 2013, managementletter KPMG, Audit Serviceplan KPMG 2014, de keuze voor een nieuwe accountant, de kwartaalrapportages met financiële en andere ken- en stuurgetallen, begroting 2015, beleggingen en vermogensbeheer, omzetting van de Beleggingsadviescommissie in de Beleggingscommissie, inclusief de personele vulling van deze commissie, Solvency II, inclusief de ORSA en Eigen Risico Beoordeling, de rapportage van de actuaris, het auditplan, de kwartaalrapportages compliance, risk & fraude, interne audit dienst, interne audits, de rapportages van de NZa (AWBZ en ZVW), het beleid op fraude

en medisch materiële controle en de contacten en toezichtthema's van en samenwerking met De Nederlandsche Bank.

Tot slot

De Raad van Commissarissen merkt op, dat de voortdurende dynamiek in de zorgsector - ook in 2014 – een grote verantwoordelijkheid legt bij de organisatie. Dat heeft van alle medewerkers veel inzet, flexibiliteit en aanpassingsvermogen vereist. Dat de medewerkers met veel passie en loyaliteit hun bijdrage aan de ontwikkeling van ENO en daarmee aan het belang van de leden-verzekerden hebben geleverd verdient daarom een groot compliment.

Deventer, 5 juni 2015

J. Schepers, Voorzitter Raad van Commissarissen

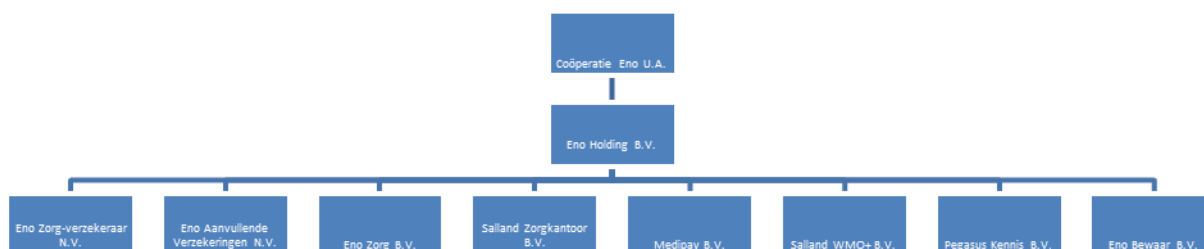
2. Verslag van de Raad van Bestuur

2.1 Algemene informatie

Juridische structuur

Coöperatie Eno U.A. te Deventer op de Munsterstraat 7 maakt deel uit van de groep Eno. Van deze groep maakt naast Eno Zorgverzekeraar N.V., Eno Holding B.V., Eno Aanvullende Verzekeringen N.V., Salland Zorgkantoor B.V., Eno Zorg B.V., Eno Bewaar B.V., Pegasus Kennis B.V., Salland WMO+ B.V., Medipay B.V. en Stichting RegiZorg Nederland deel uit.

De structuur is in onderstaand organogram doorgegeven. Stichting RegiZorg is niet opgenomen in het organogram aangezien het geen onderdeel uit maakt van de juridische entiteiten structuur van Eno.

Aan het hoofd van de groep staat de Coöperatie Eno U.A. De coöperatie heeft een dochtermaatschappij Eno Holding B.V. Deze vennootschap houdt alle aandelen van de werkmaatschappijen en is ook bestuurder van de werkmaatschappijen. Eind 2014 heeft de groep Eno 181 medewerkers (fte) (2013: 175 fte) in dienst die de activiteiten van de groep uitvoeren.

In Eno Zorgverzekeraar N.V. zijn de zorgverzekeringsactiviteiten ondergebracht. De activiteiten van het zorgkantoor zijn ondergebracht in Salland Zorgkantoor B.V. De activiteiten van de aanvullende verzekeringen worden uitgevoerd in Eno Aanvullende Verzekeringen N.V.

De groep Eno wordt bestuurd door de Raad van Bestuur van de Coöperatie Eno. Op de groep wordt toezicht gehouden door de Raad van Commissarissen.

De Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen leggen verantwoording aan de ledenraad van de Coöperatie Eno.

Activiteiten en doelstelling en beleid

De coöperatie heeft tot doelstelling om de belangen van haar leden te behartigen op het gebied van Zorgverzekeringen.

Binnen de groep is Eno Zorgverzekeraar N.V. de zorgverzekeraar die valt onder de bepalingen van de Zorgverzekeringswet. Het merendeel van deze activiteiten wordt uitgevoerd in de regio Salland.

Eno Aanvullende Verzekeringen N.V. voert de aanvullende verzekering uit, alleen voor verzekerden van Eno Zorgverzekeraar N.V. De aanvullende verzekering sluit aan op de verplichte verzekering van de Zorgverzekeringswet en omvat vergoedingen die niet zijn opgenomen in de basisverzekering. De belangrijkste

vergoedingen binnen de aanvullende verzekering zijn: tandheelkundige hulp, fysiotherapie, hulpmiddelen, alternatieve geneeswijze en buitenlanddekking.

De activiteiten van Zorgkantoor Midden IJssel zijn opgenomen in Salland Zorgkantoor B.V. Zij is de uitvoerder van de algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). De activiteiten worden uitgevoerd voor de regio Salland.

Eno Zorg B.V. voert een tweetal activiteiten uit. In de rol van intermediair worden ziektekosten- en reisverzekeringen verkocht. Voor de ziektekosten verzekeringen treedt De Goudse verzekeringen op als risicodrager, voor reisverzekeringen Allianz Global Assistance (voorheen Mondial Assistance).

Eno Bewaar B.V. is de houder van de Eno beleggingspool. In deze vennootschap is een beleggingspool opgericht waarmee Eno Zorgverzekeraar N.V. met Eno Aanvullende verzekeringen N.V. voor gezamenlijke rekening belegt.

Pegasus Kennis B.V. is de consultancy tak van Eno. In deze vennootschap worden consultancy activiteiten uitgevoerd op het gebied van implementatie van samenwerkingen tussen gemeenten en zorgverzekeraars.

Salland WMO+ B.V. voert activiteiten uit voor gemeenten. Zij verzorgt de uitvoering van Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) voor diverse gemeenten.

In Medipay B.V. en Stichting Regizorg worden geen activiteiten meer gevoerd.

2.2 Toestand per balansdatum

Uit de balans blijkt dat Coöperatie Eno ultimo het boekjaar een financieel gezonde organisatie is. Coöperatie Eno heeft ultimo 2014 een eigen vermogen van € 67,4 miljoen (2013: € 61,7 miljoen). In 2014 is een positief resultaat behaald van € 5,7 miljoen (2013: € 2,7 miljoen).

Hieronder staan enkele kerncijfers:

	2014	2013
Resultaat	5.707	2.696
Resultaat technische rekening schadeverzekering	2.862	1.248
Brutomarge	50.376	47.129
Bedrijfskosten	25.516	21.750
Beleggingsresultaat	3.078	1.559
Schaderatio	84,0%	85,1%

Het technisch resultaat bedraagt € 2,9 miljoen (2013: € 1,2 miljoen). In het technisch resultaat is een beleggingsresultaat van € 2,1 miljoen (2013: € 1,0 miljoen) inbegrepen. Het totale beleggingsresultaat is € 3,1 miljoen (2013 €1,6 miljoen).

2.3 Ontwikkeling gedurende het boekjaar en resultaten

Belangrijke gerealiseerde doelen 2014

- Oplevering ICT-infrastructuur;
- Implementatie digitale poststromen, inclusief declaraties;
- Volledig nieuwe mijn-omgevingen voor alle labels;
- Nieuw werkgeversportaal HollandZorg;
- Nieuw functiehuis;
- Implementatie nieuwe klachtenapplicatie;
- Recordaantal verzekerden;
- Gezond financieel resultaat;
- Verdere professionalisering fraudebestrijding en materiële controle;
- Risicobewustzijn in de organisatie vergroot;
- Herbevestiging strategische koers;
- Realisatie functionele eenheid algemeen, functionele eenheid machtigingen en functionele eenheid klachten.

Evenals vorige jaren blijven er onzekerheden met betrekking tot de bepaling van de financiële resultaten. Deze onzekerheden zijn onder paragraaf 2.4 Risicobeheersing en in de toelichting op de jaarrekening nader uiteengezet. In de jaarrekening is op een prudente wijze een inschatting gemaakt van de risico's. Gedurende 2014 heeft er definitieve afrekening plaatsgevonden met het Zorginstituut Nederland met betrekking tot het jaar 2005 en 2010.

De technische voorziening bedraagt per 31 december 2014 € 155 miljoen (31 december 2013 € 167 miljoen). De daling wordt voornamelijk veroorzaakt door een verschuiving in het aantal verzekerden verdeeld naar label. Het Salland label had een lichte daling en Holland Zorg en Energiek een stijging in verzekerde aantallen. Eind 2014 zijn de ziekenhuisnota's 2013 bijna volledig betaald, maar blijven de declaraties GGZ 2013 en 2014 nog achter. Voor een aantal ziekenhuizen resteert ultimo 2014 een vordering over 2012 en 2013 door gemaakte plafondafspraken.

Coöperatie Eno U.A. heeft het jaar 2014 afgesloten met een positief resultaat van € 5,7 miljoen (2013 € 2,7 miljoen). Ten opzichte van 2013 is het resultaat met € 3,0 miljoen gestegen. De resultaatstijging is de resultante van een toegenomen resultaat op de zorgkosten, een hogere premietekortvoorziening en een stijging van de beheerskosten en beleggingsopbrengst.

Deze effecten hebben geleid tot een technisch resultaat van € 2.9 miljoen positief. Door een positief niet-technisch resultaat van € 2,8 miljoen bedraagt het resultaat € 5,7 miljoen positief.

Maatschappelijke aspecten van ondernemen

De overheveling van delen van de langdurige zorg naar de Zorgverzekeringswet (Zvw) vroeg in 2014 veel tijd van een aantal medewerkers. Lange tijd bleef onbekend hoe de nieuwe verdeling vanaf 1 januari 2015 er precies uit zou gaan zien. De groep mensen die zorg ontving via de AWBZ bestond uit een groot aantal subgroepen. Voor

elk van deze groepen betekende de herverdeling van zorg over Wmo, Zvw en Wlz iets anders. Verpleging en verzorging werd een nieuw onderdeel in de Zvw, af te nemen als zorg in natura (geleverd door een gecontracteerde zorgaanbieder) of als persoonsgebonden budget (pgb) op basis van een indicatie door de (nieuwe) wijkverpleegkundigen. In een vroeg stadium heeft Eno met gemeentes (Deventer, Voorst, Olst-Wijhe en Raalte) en zorgaanbieders in de regio Salland afgesproken om, binnen de rechtelijke kaders, nauw contact te hebben over het informeren van burgers/verzekerden/cliënten. Het doel was een goede transitie in de regio waarin passende zorg wordt verleend binnen de budgettaire kaders.

Begin 2014 stelde Eno haar visie op de eerstelijnszorg vast. Ook die is tot stand gekomen in nauw overleg met de zorgaanbieders en met de Ledenraad van Eno.

Met de maatschappelijke aspecten zijn ook milieuaspecten meegenomen.

Beperkte premiestijging door goede zorginkoop en prudent financieel beleid

Een aantal externe ontwikkelingen in 2014 had een premie-opdrijvend effect. Dat gold bijvoorbeeld voor de overheveling van delen van de AWBZ naar de Zvw. Zorgverzekeraars hebben nog geen ervaring met de nieuwe verstrekking verpleging en verzorging en de consumptie daarvan door verzekerden. Ook Eno reserveerde daarom een extra buffer om een onverwacht hoge schadelast te kunnen opvangen voor deze volledig risicodragende verstrekking.

Per 1 januari 2015 zijn zorgverzekeraars bovendien volledig risicodragend voor de extramurale behandeling van zintuiglijke gehandicaptenzorg en voor de kosten van add-ons voor vrijwel alle dure geneesmiddelen.

Ten slotte leidt de inwerkingtreding van Solvency 2, per 1 januari 2016, tot hogere solvabiliteitseisen.

Deze verschillende ontwikkelingen vragen om extra financiële reserves. Aan de andere kant bespaarde Eno ook in 2014 op de inkoop van zorg (met name geneesmiddelen) en voerde Eno, net als in de jaren daarvoor, een prudent financieel beleid. Dit leidde ertoe dat Eno voor haar verzekerden de premiestijging per 2015 zeer beperkt kon houden.

Productontwikkeling en verzekerden-groei

Eno hanteert een multilabelstrategie, waarbij elk label zijn eigen toegevoegde waarde voor haar klanten heeft, met als bovenliggend doel versterking van de zorg in het kernwerkgebied van Eno. Om daar beter invulling aan te geven, ontwikkelde Eno in 2014 een nieuw label voor verzekerden buiten de kernregio: Salland ZorgDirect. Salland ZorgDirect biedt een goed gecontracteerd zorgaanbod (natura) tegen een scherpe prijs. Voor Salland Zorgverzekeringen is een separate basispolis ontwikkeld, die erin voorziet dat alleen inwoners van Overijssel en Gelderland zich bij Salland Zorgverzekeringen kunnen verzekeren. Daarmee kan Eno via dit label gericht invulling geven aan de dienstverlening voor haar verzekerden in deze regio. Zo heeft Eno voor Salland Zorgverzekeringen voor 2015 in de regio een zorgaanbod van bijna 100 procent gecontracteerd.

In het afgelopen jaar groeide het aantal verzekerden van de Eno-labels tot een recordhoogte. Twee factoren die de groei positief beïnvloedden zijn de instroom van HollandZorg-verzekerden tijdens het jaar en de positieve natuurlijke instroom van verzekerden in met name het label Energiek. De derde belangrijke factor zijn de positieve resultaten van de campagneperiode. De overall doelstelling van 5 procent groei werd in de overstapperiode 2014/2015 ruim gehaald. Wel zijn er duidelijke onderlinge verschillen in de groei-ontwikkeling. Zo blijkt het ene label beter in staat om klanten vast te houden of nieuwe klanten te trekken. Deze en andere analyses worden dan ook betrokken in de planvorming voor de campagneperiode 2015/2016.

Investeren in medewerkers

Onder de naam 'Eno Ontwikkelt' startte Eno in 2013 met een organisatiebrede visie op personeelsontwikkeling op basis van vijf pijlers. In 2014 werd dit vervolgd onder de naam 'Eno Ontwikkelt verder'. Belangrijke onderdelen hiervan zijn:

- Maandelijke prestatiedialogen tussen twaalf medewerkers van verschillende afdelingen;
- Periodieke pulsemeting. Per afdeling wordt hiermee de perceptie van medewerkers over de voortgang van 'Eno Ontwikkelt verder' gemeten;
- 'Eno Ontwikkelt verder' is onderdeel van het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers.

De vernieuwde ICT, processen en werkzaamheden binnen Eno stellen nieuwe eisen aan medewerkers. Verschillende (groepen) medewerkers hebben assessments gedaan. Onder andere met behulp daarvan werden gesprekken gevoerd over ontwikkeltrajecten, doorstroom of uitstroom.

Door het gewijzigde karakter van de werkzaamheden ontstonden ook nieuwe functies, die deels met bestaande en deels met nieuwe medewerkers zijn ingevuld.

In nauwe afstemming met de Ondernemingsraad voerde Eno in 2014 een nieuw functiehuis in. Dit functiehuis sluit aan bij de gewijzigde functie-eisen in de organisatie.

Project fraudebestrijding

Eno heeft in 2014 volop geïnvesteerd in onderzoeken naar misbruik en oneigenlijk gebruik. Hiervoor is de onderzoekscapaciteit fors uitgebreid. Een van de projecten die gestart zijn is het onderzoek naar de toegekende budgetten PGB. Eind 2014 zijn de meeste onderzoeken afgerond, echter nog niet allemaal. Bij de onderzoeken zijn er tot op heden 55 fraudegevallen geconstateerd.

Vernieuwing processen en ICT

Het afgelopen jaar werkte Eno met volle kracht verder aan het bedrijfsprogramma E-Norm, gericht op het realiseren van een volledig nieuwe ICT-omgeving. E-Norm levert nu al een grote bijdrage aan de realisatie van de strategie. De nieuwe architectuur vraagt om het opnieuw bezien en beschrijven van werkprocessen en daarmee dikwijls tot nieuwe uitvoeringstaken in nieuwe functies voor medewerkers. In 2014 is de volledig nieuwe infrastructuur opgeleverd. De poststromen verlopen sinds april vrijwel volledig digitaal. Verder is een aantal nieuwe applicaties in gebruik genomen, waaronder een CRM-pakket en een nieuwe klachtenapplicatie.

Voldoen aan toezichtseisen

Eno ontving begin 2014 een aanwijzing van de NZa om de uitvoering van de Zvw met betrekking tot:

- Gepast gebruik;
- Materiele controle en misbruik en oneigenlijk gebruik;
- Formele controles te verbeteren.

Eno heeft, volgens afspraak, uiterlijk 1 juli 2014 een eindrapport opgeleverd aan de NZa waarin zij de opvolging van de verbeterpunten processen materiële controle en misbruik en oneigenlijk gebruik verantwoordt. Uiterlijk 1 oktober 2014 heeft Eno, eveneens volgens afspraak, de resultaten van het verbetertraject gepast gebruik opgeleverd.

Eind 2014 oordeelde de NZa dat Eno bijna alle aanbevelingen voldoende heeft opgevolgd. In 2015 is aan de laatste aanbeveling voldaan. Dit betreft de personele uitbreiding van de afdeling zorgcontrol.

2.4 Risicobeheersing

Algemeen

Het gericht toepassen van risicomanagement ziet de Raad van Bestuur als een kritische succesfactor voor het bedrijven van een beheerste bedrijfsvoering. Hiermee biedt Eno zekerheid gericht op continuïteit, zowel op korte als op lange termijn, aan haar verzekerden en haar medewerkers.

Ter bevordering van de beheerste bedrijfsvoering hanteert Eno het 'three lines of defence' model waarbij de eerste lijn (de business) verantwoordelijk is voor het beheersen van risico's. De tweede lijn, Compliance & Risk, adviseert de eerste lijn bij het beheersen van risico's en heeft daarnaast een monitorende rol. De derde lijn betreft de Interne Audit Dienst welke de opzet, bestaan en werking van het risicomanagementsysteem toetst.

Het risicobeheer- en controlesysteem is beschreven in het Eno risicomanagementbeleid, welke wordt goedgekeurd door de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. De Raad van Bestuur aanvaardt de volledige verantwoordelijkheid voor de opzet en werking van de Eno risicobeheer- en controlesystemen.

Risicobereidheid

Jaarlijks wordt de strategische risicobereidheid van Eno door de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen vastgesteld. Het vaststellen van deze risicobereidheid vindt plaats aan de hand van een aantal categorieën waarbij rekening gehouden wordt met zowel 'harde' (bijvoorbeeld kapitaalmanagement) als 'zachte' aspecten (bijvoorbeeld gedrag en cultuur). In het algemeen wordt de risicobereidheid van Eno als relatief laag beschouwd. Deze houding acht Eno passend bij het karakter en de aard van de organisatie. De naleving van de risicobereidheid wordt periodiek gemonitord middels kritische risico indicatoren.

Risicomanagement proces

Eno hanteert een gestandaardiseerd risicomanagementproces. Dit proces is opgedeeld in een aantal stappen.

1. Strategie en risicobereidheid

Het risicomanagement proces bij Eno start bij de stap waarbij jaarlijks of frequenter indien de omstandigheden verlangen, vanuit de bedrijfsstrategie en de geformuleerde doelstellingen, het risicobeleid inclusief de risicobereidheid wordt vastgesteld.

2. Risicoidentificatie en -analyse

Op basis van de gekozen strategie en bijbehorende doelstellingen worden periodiek risico assessments georganiseerd met verschillende interne betrokkenen waaronder de Raad van Bestuur, managers, afdelingshoofden en andere medewerkers om risico's te identificeren en te analyseren. Het inventariseren van risico's vindt jaarlijks plaats, tenzij eerder gewenst is. Het analyseren van risico's vindt continu plaats. De analyse wordt uitgevoerd in termen van kans en impact, in deze fase wordt de 'bruto' kans en impact van de risico's bepaald.

3. Risicobeheersing

Nadat de risico's geanalyseerd zijn op bruto kans en impact, wordt een risicostrategie gekozen. In de meeste gevallen worden risico's beheerst, tenzij dit niet nodig geacht wordt en het bruto risico passend is binnen de risicobereidheid van Eno. Het beheersen van risico's vindt plaats middels het inzetten van beheersmaatregelen. Na het treffen van beheersmaatregelen resteren de 'netto' risico's. Per netto risico wordt bepaald of deze binnen de risicobereidheid van Eno valt. Als dit niet het geval is worden additionele stappen gezet waardoor de kans op voordoen van een risico of de impact van een risico verder gemitigeerd wordt.

4. *Monitoring & rapportage*

Sinds het derde kwartaal van 2014 wordt de effectiviteit van beheersmaatregelen periodiek (veelal per kwartaal) beoordeeld door de eigenaren van de beheersmaatregelen middels een monitoringtool. De leidinggevenden van de eigenaren van de beheersmaatregelen monitoren vervolgens deze beoordeling. Daarnaast toetst Compliance & Risk of het totale risicomanagementproces in voldoende mate doorlopen wordt, inclusief de toetsing van de beoordeling en monitoring van de beheersmaatregelen. Ieder kwartaal wordt ten behoeve van de Raad van Bestuur en het Audit & Risk Committee een integrale risicomanagement rapportage opgesteld waarin verslag gedaan wordt van de beheersing van de risico's.

Risico's per niveau

Eno past het gestandaardiseerde risicomanagementproces toe op een drietal niveaus.

Strategische risico's

De strategische risico's worden geïnventariseerd op basis van de organisatiebrede strategie van Eno. De huidige governance structuur (de Raad van Commissarissen, de Raad van Bestuur en het managementteam) waarborgt dat de strategische risico's worden bewaakt. Waar nodig worden beheersmaatregelen benoemd, welke periodiek worden bewaakt. Naast de kwartaalrapportages rapporteert Compliance & Risk twee keer per jaar aan de Raad van Commissarissen omtrent de voortgang van de risicomanagement vraagstukken.

Tactische risico's

De Raad van Bestuur en het managementteam zijn verantwoordelijk voor de inventarisatie van tactische risico's. Per afdeling worden jaarlijks risico-inventarisaties gemaakt, waarna beheersmaatregelen worden geïmplementeerd en bewaakt. De bewaking van de beheersmaatregelen wordt per kwartaal gerapporteerd aan het Audit & Risk Committee en de Raad van Bestuur.

Operationele risico's

Eno brengt jaarlijks per proces in kaart welke risico's een rol kunnen spelen. De key risks worden voorzien van beheersmaatregelen en hierop vindt tevens dossiervorming plaats. De handmatige controles zullen zoveel mogelijk in de komende jaren worden vervangen door systeemcontroles, waardoor de controlecyclus efficiënter zal verlopen. In het kader van het E-norm programma wordt 2015 primair gezien als overgangsjaar voor de nieuwe ICT omgeving. In deze nieuwe ICT omgeving wordt zoveel mogelijk gesteund op application controls. Tevens gaan in de nieuwe ICT omgeving rechtsmatigheidscontroles op het declaratieverkeer zo veel mogelijk automatisch verlopen.

Naast de hiervoor genoemde niveaus worden risico's geïnventariseerd en geanalyseerd bij diverse interne projecten en aanverwante aandachtsgebieden zoals vermogensbeheer en business continuity management. Zo is in 2014 is het business continuity management beleidsplan herijkt en zijn maatregelen getroffen op basis van een business impact analyse en een business continuity management risicoanalyse.

Risicocategorieën

Hieronder worden de voor Eno belangrijkste risicocategorieën omschreven:

Matching en renterisico

Voor Eno betreft het matching-/renterisico voornamelijk het risico dat er ontoereikende afstemming is tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet. Dit risico wordt primair beheerst door de duration in de portefeuille zo goed mogelijk te matchen met de duration van de verplichtingen. Tevens wordt het liquiditeitsrisico, waarbij liquiditeitstekorten kunnen optreden als gevolg van het onvoldoende op elkaar afgestemd zijn van de timing en de omvang van inkomende en uitgaande kasstromen, beheerst door de inzet van

de strategische beleggingsmix en actieve monitoring van kasstromen. Het vermogensbeheer is daarnaast uitbesteed aan een externe vermogensbeheerder.

Marktrisico

Het marktrisico betreft het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten. Eno heeft in 2014 een strategisch beleggingsplan opgesteld waarin tevens de strategische beleggingsmix van Eno beschreven is. Deze strategische beleggingsmix mitigeert de financiële impact van dit risico tot een beperkt niveau.

Eno heeft in 2014 een nieuw beleggingsbeleid opgesteld. In het beleggingsstatuut staan de kaders beschreven waarbinnen de Raad van Bestuur het mandaat heeft om te handelen. Risicovolle c.q. speculatieve beleggingen worden vermeden. Er werd in 2014 belegd in onroerend goed, aandelen, obligaties en liquiditeiten. Het onroerend goed betreft het eigen pand. Eno houdt conform haar beleid geen derivaten aan. De Compliance & Risk Officer heeft formeel zitting in de beleggingscommissie welke Eno adviseert over het te voeren beleggingsbeleid.

Het beleggingsbeleid van Eno is relatief risicomijdend. Het grootste deel van het belegd vermogen is belegd in (staats-)obligaties en een klein deel in aandelen en deposito's.

Kredietrisico

Het krediet risico betreft het risico dat een tegenpartij contractuele of andere verplichtingen niet kan nakomen. Om het kredietrisico op de uitstaande liquide middelen en beleggingen zo veel mogelijk te beperken heeft Eno haar liquide middelen en beleggingen in 2014 zoveel mogelijk gespreid. Het debiteurenrisico van de basisverzekering is gemitigeerd door de wanbetalersregeling van de Zorgverzekeringswet.

Verzekeringstechnisch risico

Eno is primair een zorgverzekeraar en richt zich voornamelijk op eigen zorggerelateerde producten als zorgverzekeringen. Het verzekeringsrisico voor Eno wordt beperkt doordat de inkomsten uit het landelijke budget op basis van risicoverevening, verevening, nacalculatie-effecten en effect bandbreedteregeling toegekend worden aan de zorgverzekeraars. Het resterende risico wordt beperkt door maatregelen op het gebied van schadelastbeheersing en aanpassingen met betrekking tot de premie.

Omgevingsrisico

Binnen de categorie omgevingsrisico is voor Eno voornamelijk het politieke risico relevant. Eno opereert in een branche waar politiek invloeden zichtbaar aanwezig zijn. Voorbeelden van dergelijke risico's betreffen de onzekerheden met betrekking tot de overheveling van de AWBZ naar voornamelijk de WLZ, WMO en zvw en de mogelijke herindeling van de zorgkantoor regio's waardoor de continuïteit van Salland Zorgkantoor B.V in het geding kan komen. Eno mitigeert dit risico door continu de politieke besluitvorming en de daarmee samenhangende wijzigingen in wet- en regelgeving nauwgezet te volgen en haar beleid en organisatie daarop tijdig aan te passen. Tevens wordt dit risico gemitigeerd door in ZN en VRZ verband de politieke besluitvorming proactief te volgen, en actief de discussie te zoeken met betrekking tot eventuele aanpassingen in bijvoorbeeld het risicovereveningssysteem.

Operationeel risico

Het operationeel risico betreft het risico als gevolg van verliezen als gevolg van niet toereikende of falende interne processen door mensen, systemen en/of externe gebeurtenissen. Dergelijke risico's worden op verschillende manieren beheerst zoals de inzet van adequate systemen, kwalitatief hoogwaardig personeel en het efficiënt inrichten van de bedrijfsprocessen. De omgevingsrisico's zoals hiervoor beschreven hebben directe gevolgen met betrekking tot de operationele bedrijfsvoering van Eno als groep. Werknemers van Salland

Zorgkantoor B.V. staan bijvoorbeeld onder contract bij Eno Zorgverzekeraar N.V. waardoor gevolgen met betrekking tot de inzet van personeel voor rekening zijn van Eno Zorgverzekeraar N.V.

Financieel risico

Salland Zorgkantoor B.V. loopt als uitvoerder van de AWBZ een aantal financiële risico's. Hierbij kan gedacht worden aan financiële risico's die gelopen worden als gevolg van budgetoverschrijding van beheerskosten. Uiteindelijk zijn dergelijke risico's tevens voor rekening van de Eno groep aangezien Salland Zorgkantoor B.V. ondergebracht is bij de Coöperatie Eno U.A. Dergelijke risico's worden, onder andere, beheerst door het invoeren van diverse (interne) controles, het sturen op adequate managementinformatie en het maken van duidelijke planningsafspraken. Liquiditeitsrisico's worden voornamelijk beheerst door de actieve monitoring van inkomende en uitgaande kasstromen.

Financiële risico's die gekoppeld zijn aan de uitvoering van de AWBZ zijn, mits Eno voldoet aan de wettelijke vereisten die van toepassing van bij de uitvoering van de AWBZ, voor rekening van Zorginstituut Nederland. Een voorbeeld hiervan betreft de uitbetaling van vergoedingen aan budgethouders die beschikken over een onjuiste indicatiestelling en die door Eno niet teruggevorderd kunnen worden.

Een ander belangrijk financieel risico betreft het risico dat gelopen wordt wanneer er niet voldoende voldaan wordt aan wet- en regelgeving zoals de prestatie-indicatoren van de NZa. Een onvoldoende beoordeling van een prestatie-indicator kan leiden tot boetes en uiteindelijk kan de concessie van het Zorgkantoor in het geding komen. Veranderingen in wet- en regelgeving worden actief gemonitord binnen de Eno.

IT- en uitbestedingsrisico

Het ICT beheer van Eno is uitbesteed aan hosting partner Vancis. Deze hosting partner is gecertificeerd naar de Code voor Informatiebeveiliging. IT risico's worden beheerst door de inzet van diverse maatregelen en procedures op, onder andere, het gebied van testen, fysieke en logische toegangsbeveiliging, dataencryptie en conversie van bestanden. Tevens heeft Eno in 2014 een IT Control Framework opgezet en wordt een informatiebeveiligingsbeleid geïmplementeerd ter beheersing van de IT risico's. Daarnaast vinden uitbestedingen plaats met betrekking tot, onder andere, de inkoop van zorg, de digitalisering en verwerking van inkomende poststromen, de verzending van uitgaande post en het vermogensbeheer.

Uitbestedingsrisico's worden beheerst door het gebruik van, onder andere, risicoanalyses, heldere contracten, het monitoren van de SLA afspraken en continue afstemming met de externe partners. Kritische uitbestedingen moeten voldoen aan de eisen zoals beschreven in het in 2014 aangepaste Eno uitbestedingsbeleid. De uitbestede partners worden door Eno periodiek hierop getoetst.

Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico betreft het risico dat de integriteit van Eno negatief wordt beïnvloed door niet integere of onethische gedragingen in relatie tot vigerende wet- en regelgeving en de door Eno zelf opgestelde (gedrags-) normen. Eno beheerst dit risico op verschillende manieren. Een belangrijke waarborg met betrekking tot dit risico betreft de integere bedrijfscultuur van Eno. Eno heeft in 2014 aan de hand van het programma 'Eno ontwikkelt' gerichte stappen gezet richting de gewenste bedrijfscultuur waarbinnen veel aandacht uitgegaan is naar gedrag en houding van medewerkers. Daarnaast ondertekenen nieuwe medewerkers bij indiensttreding de Eno gedragscode en worden nieuwe en bestaande medewerkers (periodiek) gescreend op betrouwbaarheid.

Juridisch risico

Juridische risico's bij Eno kunnen voornamelijk optreden wanneer Eno niet voldoet aan wet- en regelgeving en/of wanneer contractuele bepalingen niet correct gedocumenteerd zijn. Nieuwe wet- en regelgeving wordt bij Eno

geïnterpreteerd en geanalyseerd door het impactteam wet- en regelgeving en door Juridische Zaken. Vervolgens ziet Compliance & Risk toe op de naleving van deze wet- en regelgeving. Belangrijke wet- en regelgeving in deze is bijvoorbeeld: de Zorgverzekeringswet, de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, de Wet marktwerking gezondheidszorg, de Wet op het Financieel Toezicht en de Wet bescherming persoonsgegevens.

Solvency II

In 2014 heeft Eno substantiële stappen gemaakt in de verdere implementatie van Solvency II. De richtlijnen met betrekking tot pilaar 1 en pilaar 2 zijn inmiddels volledig geïmplementeerd. In 2015 worden de resterende stappen met betrekking tot pilaar 3 verder geïmplementeerd.

Eno maakt bij de beheersing van haar risico's een zorgvuldige afweging tussen het wel of niet invoeren van beheersmaatregelen. Deze keuze wordt primair gebaseerd op basis van de risicobereidheid van Eno. De mogelijke impact van de belangrijkste risico's is tevens gekoppeld aan de financiële buffers die Eno aanhoudt in het kader van Solvency II. Eno hanteert hiertoe een solvabiliteitsratio (SCR) van minimaal 120%. De hoogte van de solvabiliteitsratio is bepaald op basis van de risico's die Eno loopt in haar bedrijfsvoering en wordt door de Raad van Bestuur passend geacht bij het huidige en gewenste risicoprofiel van Eno.

In 2014 heeft Eno een 'Eigen Risico Beoordeling' (ERB) uitgevoerd. De ERB is een equivalent van de Own Risk and Solvency Assessment (ORSA). Op basis van het voordoen van de meest kritische strategische risico's zijn diverse (stress) scenario's opgesteld. Vervolgens is de financiële impact van deze scenario's getoetst. De volgende strategische risico's dienden als een belangrijke basis voor het bepalen van de ERB scenario's:

- Toenemende beheerskosten
- Explosieve groei van zorgkosten
- Hoge groei of afname aantal verzekerden
- Aanpassingen in wet- en regelgeving
- Waardedalingen beleggingen
- Kwetsbaarheid ICT systemen

De ERB heeft geleid tot nieuwe inzichten en een bevestiging van de gekozen strategie. Naast het jaarlijks uitvoeren van deze ERB heeft Eno ORSA triggerlimieten opgesteld. Deze worden ieder kwartaal gemonitord. Als een triggerlimiet overschreden wordt, wordt overwogen een nieuwe ORSA uit te voeren. Op deze manier wordt het risicoprofiel van Eno gemonitord en krijgt de ORSA een continu karakter.

Risicocultuur en bewustzijn

Eno is ervan overtuigd dat een effectief risicomanagementsysteem het beste tot zijn recht komt als de medewerkers voldoende risicobewust zijn. In 2014 heeft Eno gerichte stappen gezet om het risicobewustzijn van de medewerkers te verhogen. Zo is er een monitoringtooling geïmplementeerd waardoor de effectiviteit van de beheersmaatregelen periodiek beoordeeld worden door de medewerkers. Het periodiek beoordelen van beheersmaatregelen werkt zichtbaar bewustzijns verhogend. Tevens zijn er risicobewustzijn sessies georganiseerd. Deelnemers hebben deelgenomen aan een risicomangement simulatiegame en verschillende vervolgsessies waarbij interactief gesproken is over risicomangement in zijn algemeenheid en de toepassing hiervan bij Eno.

Informatie en communicatie

De communicatie van financiële en managementinformatie vindt plaats volgens vaste richtlijnen. Eno zet hiervoor mondelinge en schriftelijke communicatiemiddelen in. Maandelijks vinden business reviews plaats van de Raad van Bestuur met de managers. Dit houdt een maandelijks bilateraal overleg in en een rapportage per kwartaal.

Recapitulatie van onzekerheden

Met betrekking tot de jaarrekening 2014 kunnen de onzekerheden als volgt worden samengevat:

- de Hoge Kosten Compensatie somatische zorg 2012 en de Hoge kosten Compensatie GGZ 2012 t/m 2014 zijn nog niet afgerekend;
- er vindt nog macrona calculatie plaats van de kosten over 2011 en flankerend beleid over 2012, 2013 en 2014;
- de bijdrage van het Zorginstituut Nederland over de jaren 2011 t/m 2014 wordt nog gedeeltelijk nagecalculeerd;
- de definitieve verhouding tussen de vaste en variabele kosten van ziekenhuiszorg moet over 2013 en 2014 nog bepaald worden;
- het budget eigen risico 2014 is nog niet definitief vastgesteld;
- de inschatting van de kosten GGZ 2013 en 2014 wordt bemoeilijkt vanwege het ontbreken van belangrijke spiegelinformatie;
- er vindt nog materiele controle plaats op declaraties van zorgaanbieders. Hieruit kan nog vermindering van de schadelast volgen wat kan leiden tot een verlaging van de kosten die in de risicoverevening worden gebracht. De hoogte hiervan is onzeker.
- De uitkomsten van de zelfonderzoeken MSZ en GGZ moeten nog worden bepaald.
- Voor 2015 wordt een negatief resultaat verwacht.

2.5 Verantwoording Governance Principes

Coöperatie Eno onderschrijft de regulering zoals opgenomen in de Governance Code van het verbond van Verzekeraars zoals die geldt voor Eno Zorgverzekeraar N.V. en Eno Aanvullende Verzekeringen N.V. Hierin zijn gedragsregels opgenomen over de volgende onderwerpen.

1. Raad van Commissarissen
 - a. Samenstelling en deskundigheid
 - b. Taak en werkwijze
2. Raad van Bestuur
 - a. Samenstelling en deskundigheid
 - b. Taak en werkwijze
3. Risicomanagement
4. Audit
5. Beloningsbeleid

Onderstaand wordt per onderdeel toegelicht in hoeverre de groep Eno voldoet aan de code en welke punten zij een eigen invulling geeft aan de code. Voor de volledige naleving van de code verwijzen wij naar onze website.

1. Raad van Commissarissen

a. Samenstelling en deskundigheid

Eno voldoet aan dit onderdeel van de code. Bij toekomstige wijzigingen in de samenstelling van de Raad van Commissarissen wordt een evenredige verdeling man / vrouw meegewogen. Er is een programma van permanente educatie voor de leden van de Raad van Commissarissen opgesteld. Daarnaast zijn er in 2014 een aantal bijeenkomsten georganiseerd met betrekking tot de deskundigheidsmatrix conform eisen DNB. Hierbij is aandacht besteedt aan de deskundigheid van de commissarissen met betrekking tot de toezichthoudende rol binnen een zorgverzekeraar. Ook hebben de commissarissen individueel gewerkt aan de verdieping van hun deskundigheid.

De volgende personen maken per 31-12-2014 deel uit van de Raad van Commissarissen:

J. Schepers, voorzitter en hernoemd tot en met 31-12-2017
J.N. Berkemeijer, vice-voorzitter en aftredend per 01-02-2015
J. Dijkstra, lid en benoemd tot en met 31-12-2016
N.W. de Boer, lid en herbenoemd per 31-12-2016

b. Taak en werkwijze

Eno Zorgverzekeraar N.V. voldoet op dit onderdeel aan de code. In 2014 is het onderdeel risicomanagement besproken in de vergaderingen van het Audit & Risk Committee.

2. Raad van Bestuur

a. Samenstelling en deskundigheid

Eno voldoet aan dit onderdeel van de code. Bij toekomstige wijzigingen in de samenstelling van de raad van bestuur wordt een evenredige verdeling man / vrouw meegewogen. Er is een programma van permanente educatie voor de Raad van Bestuur en het management team opgesteld. Daarnaast zijn er in 2014 een aantal kennis sessies georganiseerd waarbij aandacht is gegeven aan de deskundigheid van de Raad van Bestuur en

het management team met betrekking tot de impact van Solvency II en financiering van de zorg. Ook hebben de Raad van Bestuursleden individueel gewerkt aan de verdieping van hun deskundigheid.

De volgende personen maken per 31-12-2014 deel uit van de raad van bestuur:

F. Blankers, algemeen directeur en benoemd voor onbepaalde tijd

E.L. Hooiveld, financieel directeur en benoemd voor onbepaalde tijd

b. Taak en werkwijze

Eno Zorgverzekeraar N.V. voldoet op dit onderdeel volledig.

3. Risicomanagement

Eno voldoet op dit onderdeel volledig aan de code. De Audit Committee is uitgebreid met taken m.b.t. risicomanagement en fungeert inmiddels als Audit & Risk Committee. De risicobereidheid is vastgesteld en wordt verder vertaald naar operationele aspecten.

4. Audit

Eno voldoet aan de code. Met ingang van 2012 is de interne audit dienst gestart met haar werkzaamheden.

5. Beloningsbeleid

Vanaf 1 januari 2015 is voor financiële ondernemingen de 'Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen' (Wbfo) van toepassing. De Wbfo geldt voor iedereen die werkt onder verantwoordelijkheid van Nederlandse financiële ondernemingen, dochters van Nederlandse financiële ondernemingen en ondernemingen die tot een groep met een moeder in Nederland behoren, waarbij die groep hoofdzakelijk actief is in de financiële sector. Ook Eno. valt onder deze nieuwe wetgeving.

Eno. kent geen variabele beloning voor raad van bestuur, het managementteam en voor sleutelfunctionarissen in het kader van Solvency II. Voor overige medewerkers (natuurlijke personen) kent Eno een beloningssystematiek waarbij, afhankelijk van beoordelingsscore en relatieve salarispositie, een verdeling van de salarisverhoging plaatsvindt over een structurele component en een eenmalige component.

2.6 De verwachte gang van zaken

Perspectief op 2015

Op dit moment ligt er in de Kamer een uitgebreid pakket aan maatregelen als alternatief voor de in december 2014 gesneuvelde Zorgwet. De Kamerbrief 'Kwaliteit loont' beschrijft voorstellen gericht op bevordering van inkoop op kwaliteit, het verder organiseren en formaliseren van verzekerdenvloed en het bevorderen van transparantie. Eno volgt het publieke en politieke debat over deze maatregelen actief en beziet deze in het licht van haar visie, missie en strategie.

In 2015 staan bij Eno onder andere de volgende onderwerpen centraal:

- Volledige implementatie E-Norm en de daarbij horende investeringen; Verder worden er geen grote investeringen verwacht.
- Verdere ontwikkeling inkoop op kwaliteit;
- Tijdig en juist informeren van verzekerdenvloed en zorgaanbieders over het inkoopbeleid 2016;
- Overgang naar nieuwe kantoorautomatisering;
- Implementatie van beleid op het vlak van business continuity management, risicomanagement, e-health;
- Verdere ontwikkeling toegevoegde waarde labels.

Alle onderdelen van Eno dragen bij aan de continuïteit van het bedrijf. Het vraagt een ondernemende en professionele werkhouding. Een scherp bewustzijn van de toenemende risico's en uitdagingen en grote aandacht voor de kwaliteit van de uitvoering blijven daarbij onontbeerlijk voor het toekomstig succes.

De continuïteit van het bedrijf is alleen mogelijk met een duurzaam rendement. De financiële basis was en is nog altijd goed bij Eno. De door Eno ontwikkelde plannen voldoen aan de wettelijke eisen en het groeiende verzekerdenaantal en de positieve klantwaarderingen laten zien dat deze plannen ook recht doen aan de wensen van verzekerden. Daarmee blijft Eno voor haar verzekerden een betrouwbare en onderscheidende organisatie

Momenteel wordt over de vormgeving van de WLZ nog een discussie gevoerd. Hierbij zijn alle opties nog open en de gevolgen voor Salland Zorgkantoor B.V. nog onzeker. Voorlopig is Salland Zorgkantoor B.V. uitvoerder van de WLZ. Vooralsnog is de verwachting dat Salland Zorgkantoor B.V. ook haar werkzaamheden in 2016 en volgende jaren zal continueren.

De Raad van Bestuur is positief gestemd voor het jaar 2015. Door alle onzekerheden is het moeilijk om een goede inschatting te geven van het te verwachten resultaat 2015. De Raad van Bestuur verwacht echter op basis van de huidige inschatting van de risico's dat er een negatief resultaat wordt behaald voor 2015 welke is voorzien.

Deventer, 5 juni 2015

De Raad van Bestuur

F. Blankers

E.L. Hooiveld

3. Jaarrekening

3.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2014 (voor resultaatbestemming)

Activa (x € 1.000)		31 december 2014	31 december 2013
Immateriële vaste activa			
Onderzoek en ontwikkeling	(1)	4.165	-
		4.165	-
Beleggingen			
Terreinen en gebouwen	(2)	2.000	2.000
Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen	(3)	941	1.491
Overige financiële beleggingen	(4)	127.360	112.140
		130.301	115.631
Vorderingen			
Vorderingen uit directe verzekering	(5)	13.096	15.691
Zorginstituut Nederland	(6)	32.253	11.559
Overige vorderingen	(7)	12.501	12.504
		57.850	39.754
Overige activa			
Materiële vaste activa	(8)	2.156	1.767
Liquide middelen	(9)	22.743	83.071
		24.899	84.838
Overlopende activa			
Overige overlopende activa	(10)	14.197	3.146
		231.412	243.369

Passiva (x € 1.000)		31 december 2014	31 december 2013
Groepsvermogen			
Geconsolideerd vermogen	(11)	61.702	59.005
Onverdeeld resultaat		5.707	2.696
		67.409	61.701
Technische voorzieningen	(12)		
Niet verdiende premies en lopende risico's		12.722	13.515
Te betalen schaden		141.982	153.259
		154.704	166.774
Voorzieningen			
Overige	(13)	1.260	813
Schulden			
Schulden uit directe verzekering	(14)	-	9.034
Overige schulden	(15)	1.849	1.090
		1.849	10.124
Overlopende passiva		6.190	3.957
		231.412	243.369

3.2 Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2014

(x € 1.000)		2014	2013
Technische rekening			
Verdiende premies eigen rekening en bijdragen			
Brutopremies	(16)	154.159	165.491
Uitgaande herverzekeringspremie		-10.649	-13.675
Wijziging technische voorziening niet verdiende premie en lopende risico's		793	-1.164
Bijdrage Zorginstituut Nederland	(17)	171.169	166.304
		315.472	316.956
Toegerekende opbrengst uit beleggingen		2.122	1.037
Overige technische baten eigen rekening	(18)	6.704	7.216
Schaden eigen rekening			
Betaalde schade	(19)	276.808	244.673
Wijziging voorziening te betalen schade	(20)	-11.712	25.154
		265.096	269.827
Bedrijfskosten			
Acquisitiekosten	(21)	1.257	982
Beheers- en personeelskosten		24.259	20.768
		25.516	21.750
Overige technische lasten eigen rekening	(22)	30.824	32.384
Resultaat technische rekening		2.862	1.248
Te transporteren		2.862	1.248

Te transporteren		2.862		1.248
Niet technische rekening				
Opbrengsten uit beleggingen	(23)			
Opbrengsten uit deelnemingen		-425	-	
Opbrengsten uit andere beleggingen		-484	65	
Waardeverandering van beleggingen		-	-	
Gerealiseerde winst op beleggingen		2.891	1.444	
		1.982		1.509
Niet gerealiseerde winst op beleggingen		1.459		50
Beleggingslasten		-363		-
Aan technische rekening toegerekende opbrengst uit beleggingen		-2.122		-1.037
Andere baten	(24)	1.959		950
Andere lasten	(25)	-70		-24
Resultaat niet technische rekening		2.845		1.448
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		5.707		2.696

Overzicht totaal resultaat

Er hebben geen andere mutaties op het eigen vermogen plaatsgevonden dan de toerekening van het onverdeelde resultaat aan de overige reserves. Derhalve is er geen afzonderlijk overzicht totaalresultaat opgesteld.

3.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2014

(x € 1.000)

2014

2013

Deze mutatie zijn als volgt te verklaren:

Kasstroom uit operationele activiteiten

Resultaat		5.707	2.696
Aanpassingen voor:			
Mutatie technische voorziening	-12.070	26.317	
Mutatie voorziening	447	-448	
Afschrijvingen bedrijfsmiddelen	333	385	
Mutatie kortlopende schulden en overlopende passiva	-6.042	-19.771	
Mutatie vorderingen en overlopende activa	-29.146	-2.694	
Aankopen beleggingen in vastrentende waarden	-48.975	-133.685	
Aankopen beleggingen in aandelen en andere financiële beleggingen	-3.292	-7.432	
Verkopen beleggingen in terreinen en gebouwen	37.047	140.298	
Verkopen beleggingen in aandelen en andere financiële beleggingen	550	-	
		-61.148	2.970
		-55.441	5.666

Kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten

Investerings- en aankopen			
Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen	-	-1.393	
Investerings- en aankopen in immateriële vast activa	-4.165	-	
Investerings- en aankopen in materiële vaste activa	-816	-1.427	
Desinvesteringen in materiële vaste activa	94	12	
		-4.887	-2.808

**Kasstroom uit
financieringsactiviteiten**

Mutatie financieringsactiviteit

-

-

Mutatie liquide middelen

-60.328

2.858

Verloop liquide middelen

Stand per 1 januari

83.071

80.213

Stand per 31 december

22.743

83.071

Mutatie liquide middelen

-60.328

2.858

3.4 Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

3.4.1 Toelichting algemeen

Algemeen

Activiteiten

De activiteiten van de Coöperatie Eno U.A., statutair gevestigd te Munsterstraat 7 in Deventer, werkend onder kamer van koophandel nummer 38015954 en haar groepsmaatschappijen bestaan voornamelijk uit het activiteiten op het gebied van zorgverzekeringen.

Groepsverhoudingen

Coöperatie Eno te Deventer staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen. Een overzicht van de gegevens vereist op grond van de artikelen 2:379 en 2:414 BW is onderstaand opgenomen:

Geconsolideerde maatschappijen:

Naam	Statutaire zetel	Aandeel in het geplaatste kapitaal
Eno Holding B.V.	Deventer	100%
Eno Zorgverzekeraar N.V.	Deventer	100%
Eno Aanvullende verzekeringen N.V.	Deventer	100%
Eno Bewaar B.V.	Deventer	100%
Salland Zorgkantoor B.V.	Deventer	100%
Eno Zorg B.V.	Deventer	100%
Pegasus Kennis B.V.	Deventer	100%
Salland WMO+ B.V.	Deventer	100%
Medipay B.V.	Deventer	100%
Stichting RegiZorg Nederland	Deventer	De Coöperatie is bestuurder van de Stichting

Niet meegeconsolideerde belangen:

Multizorg VRZ B.V.	Houten	19,99%
--------------------	--------	--------

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Coöperatie Eno zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Coöperatie Eno.

De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie meegenomen rechtspersonen en vennootschappen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties.

Voor Eno Holding B.V. wordt geen jaarrekening opgesteld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de vrijstelling zoals opgenomen in artikel 408 boek 2 BW.

De vergelijkende cijfers zijn waarnodig voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Toelichting op de risicobeheersing

Algemeen

Het gericht toepassen van risicomanagement ziet de Raad van Bestuur als een kritische succesfactor voor het bedrijven van een beheerste bedrijfsvoering. Hiermee biedt Eno zekerheid gericht op continuïteit, zowel op korte als op lange termijn, aan haar verzekerden en haar medewerkers.

Ter bevordering van de beheerste bedrijfsvoering hanteert Eno het 'three lines of defence' model waarbij de eerste lijn (de business) verantwoordelijk is voor het beheersen van risico's. De tweede lijn, Compliance & Risk, adviseert de eerste lijn bij het beheersen van risico's en heeft daarnaast een monitorende rol. De derde lijn betreft de Interne Audit Dienst welke de opzet, bestaan en werking van het risicomanagementsysteem toetst.

Het risicobeheer- en controlesysteem is beschreven in het Eno risicomanagementbeleid, welke wordt goedgekeurd door de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen. De Raad van Bestuur aanvaardt de volledige verantwoordelijkheid voor de opzet en werking van de Eno risicobeheer- en controlesystemen.

Risicobereidheid

Jaarlijks wordt de strategische risicobereidheid van Eno door de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen vastgesteld. Het vaststellen van deze risicobereidheid vindt plaats aan de hand van een aantal categorieën waarbij rekening gehouden wordt met zowel 'harde' (bijvoorbeeld kapitaalmanagement) als 'zachte' aspecten (bijvoorbeeld gedrag en cultuur). In het algemeen wordt de risicobereidheid van Eno als relatief laag beschouwd. Deze houding acht Eno passend bij het karakter en de aard van de organisatie. De naleving van de risicobereidheid wordt periodiek gemonitord middels kritische risico indicatoren.

Risicomanagement proces

Eno hanteert een gestandaardiseerd risicomanagementproces. Dit proces is opgedeeld in een aantal stappen.

1. Strategie en risicobereidheid

Het risicomanagement proces bij Eno start bij de stap waarbij jaarlijks of frequenter indien de omstandigheden verlangen, vanuit de bedrijfsstrategie en de geformuleerde doelstellingen, het risicobeleid inclusief de risicobereidheid wordt vastgesteld.

2. Risicoidentificatie en -analyse

Op basis van de gekozen strategie en bijbehorende doelstellingen worden periodiek risico assessments georganiseerd met verschillende interne betrokkenen waaronder de Raad van Bestuur, managers, afdelingshoofden en andere medewerkers om risico's te identificeren en te analyseren. Het inventariseren van risico's vindt jaarlijks plaats, tenzij eerder gewenst is. Het analyseren van risico's vindt continu plaats. De analyse wordt uitgevoerd in termen van kans en impact, in deze fase wordt de 'bruto' kans en impact van de risico's bepaald.

3. *Risicobeheersing*

Nadat de risico's geanalyseerd zijn op bruto kans en impact, wordt een risicostrategie gekozen. In de meeste gevallen worden risico's beheerst, tenzij dit niet nodig geacht wordt en het bruto risico passend is binnen de risicobereidheid van Eno. Het beheersen van risico's vindt plaats middels het inzetten van beheersmaatregelen. Na het treffen van beheersmaatregelen resteren de 'netto' risico's. Per netto risico wordt bepaald of deze binnen de risicobereidheid van Eno valt. Als dit niet het geval is worden additionele stappen gezet waardoor de kans op voordoen van een risico of de impact van een risico verder gemitigeerd wordt.

4. *Monitoring & rapportage*

Sinds het derde kwartaal van 2014 wordt de effectiviteit van beheersmaatregelen periodiek (veelal per kwartaal) beoordeeld door de eigenaren van de beheersmaatregelen middels een monitoringtool. De leidinggevenden van de eigenaren van de beheersmaatregelen monitoren vervolgens deze beoordeling. Daarnaast toetst Compliance & Risk of het totale risicomangementproces in voldoende mate doorlopen wordt, inclusief de toetsing van de beoordeling en monitoring van de beheersmaatregelen. Ieder kwartaal wordt ten behoeve van de Raad van Bestuur en het Audit & Risk Committee een integrale risicomangement rapportage opgesteld waarin verslag gedaan wordt van de beheersing van de risico's.

Risico's per niveau

Eno past het gestandaardiseerde risicomangementproces toe op een drietal niveaus.

Strategische risico's

De strategische risico's worden geïnventariseerd op basis van de organisatiebrede strategie van Eno. De huidige governance structuur (de Raad van Commissarissen, de Raad van Bestuur en het managementteam) waarborgt dat de strategische risico's worden bewaakt. Waar nodig worden beheersmaatregelen benoemd, welke periodiek worden bewaakt. Naast de kwartaalrapportages rapporteert Compliance & Risk twee keer per jaar aan de Raad van Commissarissen omtrent de voortgang van de risicomangement vraagstukken.

Tactische risico's

De Raad van Bestuur en het managementteam zijn verantwoordelijk voor de inventarisatie van tactische risico's. Per afdeling worden jaarlijks risico-inventarisaties gemaakt, waarna beheersmaatregelen worden geïmplementeerd en bewaakt. De bewaking van de beheersmaatregelen wordt per kwartaal gerapporteerd aan het Audit & Risk Committee en de Raad van Bestuur.

Operationele risico's

Eno brengt jaarlijks per proces in kaart welke risico's een rol kunnen spelen. De key risks worden voorzien van beheersmaatregelen en hierop vindt tevens dossiervorming plaats. De handmatige controles zullen zoveel mogelijk in de komende jaren worden vervangen door systeemcontroles, waardoor de controlecyclus efficiënter zal verlopen. In het kader van het E-norm programma wordt 2015 primair gezien als overgangsjaar voor de nieuwe ICT omgeving. In deze nieuwe ICT omgeving wordt zoveel mogelijk gesteund op application controls. Tevens gaan in de nieuwe ICT omgeving rechtsmatigheidscontroles op het declaratieverkeer zo veel mogelijk automatisch verlopen.

Naast de hiervoor genoemde niveaus worden risico's geïnventariseerd en geanalyseerd bij diverse interne projecten en aanverwante aandachtsgebieden zoals vermogensbeheer en business continuity management. Zo is in 2014 is het business continuity management beleidsplan herijkt en zijn maatregelen getroffen op basis van een business impact analyse en een business continuity management risicoanalyse.

Risicocategorieën

Hieronder worden de voor Eno belangrijkste risicocategorieën omschreven:

Voor Eno betreft het matching-/renterisico voornamelijk het risico dat er ontoereikende afstemming is tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet. Dit risico wordt primair beheerst door de duration in de portefeuille zo goed mogelijk te matchen met de duration van de verplichtingen. Tevens wordt het liquiditeitsrisico, waarbij liquiditeitstekorten kunnen optreden als gevolg van het onvoldoende op elkaar afgestemd zijn van de timing en de omvang van inkomende en uitgaande kasstromen, beheerst door de inzet van de strategische beleggingsmix en actieve monitoring van kasstromen. Het vermogensbeheer is daarnaast uitbesteed aan een externe vermogensbeheerder.

Marktrisico

Het marktrisico betreft het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten. Eno heeft in 2014 een strategisch beleggingsplan opgesteld waarin tevens de strategische beleggingsmix van Eno beschreven is. Deze strategische beleggingsmix mitigeert de financiële impact van dit risico tot een beperkt niveau.

Eno heeft in 2014 een nieuw beleggingsbeleid opgesteld. In het beleggingsstatuut staan de kaders beschreven waarbinnen de Raad van Bestuur het mandaat heeft om te handelen. Risicovolle c.q. speculatieve beleggingen worden vermeden. Er werd in 2014 belegd in onroerend goed, aandelen, obligaties en liquiditeiten. Het onroerend goed betreft het eigen pand. Eno houdt conform haar beleid geen derivaten aan. De Compliance & Risk Officer heeft formeel zitting in de beleggingscommissie welke Eno adviseert over het te voeren beleggingsbeleid.

Het beleggingsbeleid van Eno is relatief risicomijdend. Het grootste deel van het belegd vermogen is belegd in (staats-)obligaties en een klein deel in aandelen en deposito's.

Kredietrisico

Het krediet risico betreft het risico dat een tegenpartij contractuele of andere verplichtingen niet kan nakomen. Om het kredietrisico op de uitstaande liquide middelen en beleggingen zo veel mogelijk te beperken heeft Eno haar liquide middelen en beleggingen in 2014 zoveel mogelijk gespreid. Het debiteurenrisico van de basisverzekering is gemitigeerd door de wanbetalersregeling van de Zorgverzekeringswet.

Verzekeringstechnisch risico

Eno is primair een zorgverzekeraar en richt zich voornamelijk op eigen zorggerelateerde producten als zorgverzekeringen. Het verzekeringsrisico voor Eno wordt beperkt doordat de inkomsten uit het landelijke budget op basis van risicoverevening, verevening, nacalculatie-effecten en effect bandbreedteregeling toegekend worden aan de zorgverzekeraars. Het resterende risico wordt beperkt door maatregelen op het gebied van schadelastbeheersing en aanpassingen met betrekking tot de premie.

Omgevingsrisico

Binnen de categorie omgevingsrisico is voor Eno voornamelijk het politieke risico relevant. Eno opereert in een branche waar politiek invloeden zichtbaar aanwezig zijn. Voorbeelden van dergelijke risico's betreffen de onzekerheden met betrekking tot de overheveling van de AWBZ naar voornamelijk de WLZ, WMO en zvw en de mogelijke herindeling van de zorgkantoor regio's waardoor de continuïteit van Salland Zorgkantoor B.V in het geding kan komen. Eno mitigeert dit risico door continu de politieke besluitvorming en de daarmee samenhangende wijzigingen in wet- en regelgeving nauwgezet te volgen en haar beleid en organisatie daarop tijdig aan te passen. Tevens wordt dit risico gemitigeerd door in ZN en VRZ verband de politieke besluitvorming proactief te volgen, en actief de discussie te zoeken met betrekking tot eventuele aanpassingen in bijvoorbeeld het risicovereveningssysteem.

Operationeel risico

Het operationeel risico betreft het risico als gevolg van verliezen als gevolg van niet toereikende of falende interne processen door mensen, systemen en/of externe gebeurtenissen. Dergelijke risico's worden op verschillende manieren beheerst zoals de inzet van adequate systemen, kwalitatief hoogwaardig personeel en het efficiënt inrichten van de bedrijfsprocessen. De omgevingsrisico's zoals hiervoor beschreven hebben directe gevolgen met betrekking tot de operationele bedrijfsvoering van Eno als groep. Werknemers van Salland Zorgkantoor B.V. staan bijvoorbeeld onder contract bij Eno Zorgverzekeraar N.V. waardoor gevolgen met betrekking tot de inzet van personeel voor rekening zijn van Eno Zorgverzekeraar N.V.

Financieel risico

Salland Zorgkantoor B.V. loopt als uitvoerder van de AWBZ een aantal financiële risico's. Hierbij kan gedacht worden aan financiële risico's die gelopen worden als gevolg van budgetoverschrijding van beheerskosten. Uiteindelijk zijn dergelijke risico's tevens voor rekening van de Eno groep aangezien Salland Zorgkantoor B.V. ondergebracht is bij de Coöperatie Eno U.A. Dergelijke risico's worden, onder andere, beheerst door het invoeren van diverse (interne) controles, het sturen op adequate managementinformatie en het maken van duidelijke planningsafspraken. Liquiditeitsrisico's worden voornamelijk beheerst door de actieve monitoring van inkomende en uitgaande kasstromen.

Financiële risico's die gekoppeld zijn aan de uitvoering van de AWBZ zijn, mits Eno voldoet aan de wettelijke vereisten die van toepassing van bij de uitvoering van de AWBZ, voor rekening van Zorginstituut Nederland. Een voorbeeld hiervan betreft de uitbetaling van vergoedingen aan budgethouders die beschikken over een onjuiste indicatiestelling en die door Eno niet teruggevorderd kunnen worden.

Een ander belangrijk financieel risico betreft het risico dat gelopen wordt wanneer er niet voldoende voldaan wordt aan wet- en regelgeving zoals de prestatie-indicatoren van de NZa. Een onvoldoende beoordeling van een prestatie-indicator kan leiden tot boetes en uiteindelijk kan de concessie van het Zorgkantoor in het geding komen. Veranderingen in wet- en regelgeving worden actief gemonitord binnen de Eno.

IT- en uitbestedingsrisico

Het ICT beheer van Eno is uitbesteed aan hosting partner Vancis. Deze hosting partner is gecertificeerd naar de Code voor Informatiebeveiliging. IT risico's worden beheerst door de inzet van diverse maatregelen en procedures op, onder andere, het gebied van testen, fysieke en logische toegangsbeveiliging, dataencryptie en conversie van bestanden. Tevens heeft Eno in 2014 een IT Control Framework opgezet en wordt een informatiebeveiligingsbeleid geïmplementeerd ter beheersing van de IT risico's. Daarnaast vinden uitbestedingen plaats met betrekking tot, onder andere, de inkoop van zorg, de digitalisering en verwerking van inkomende poststromen, de verzending van uitgaande post en het vermogensbeheer.

Uitbestedingsrisico's worden beheerst door het gebruik van, onder andere, risicoanalyses, heldere contracten, het monitoren van de SLA afspraken en continue afstemming met de externe partners. Kritische uitbestedingen moeten voldoen aan de eisen zoals beschreven in het in 2014 aangepaste Eno uitbestedingsbeleid. De uitbestede partners worden door Eno periodiek hierop getoetst.

Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico betreft het risico dat de integriteit van Eno negatief wordt beïnvloed door niet integere of, onethische gedragingen in relatie tot vigerende wet- en regelgeving en de door Eno zelf opgestelde (gedrags-) normen. Eno beheerst dit risico op verschillende manieren. Een belangrijke waarborg met betrekking tot dit risico betreft de integere bedrijfscultuur van Eno. Eno heeft in 2014 aan de hand van het programma 'Eno ontwikkelt' gerichte stappen gezet richting de gewenste bedrijfscultuur waarbinnen veel aandacht uitgegaan is naar gedrag

en houding van medewerkers. Daarnaast ondertekenen nieuwe medewerkers bij indiensttreding de Eno gedragscode en worden nieuwe en bestaande medewerkers (periodiek) gescreend op betrouwbaarheid.

Juridisch risico

Juridische risico's bij Eno kunnen voornamelijk optreden wanneer Eno niet voldoet aan wet- en regelgeving en/of wanneer contractuele bepalingen niet correct gedocumenteerd zijn. Nieuwe wet- en regelgeving wordt bij Eno geïncubatie en geanalyseerd door het impactteam wet- en regelgeving en door Juridische Zaken.

Vervolgens ziet Compliance & Risk toe op de naleving van deze wet- en regelgeving. Belangrijke wet- en regelgeving in deze is bijvoorbeeld: de Zorgverzekeringswet, de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, de Wet marktwerking gezondheidszorg, de Wet op het Financieel Toezicht en de Wet bescherming persoonsgegevens.

Solvency II

In 2014 heeft Eno substantiële stappen gemaakt in de verdere implementatie van Solvency II. De richtlijnen met betrekking tot pilaar 1 en pilaar 2 zijn inmiddels volledig geïmplementeerd. In 2015 worden de resterende stappen met betrekking tot pilaar 3 verder geïmplementeerd.

Eno maakt bij de beheersing van haar risico's een zorgvuldige afweging tussen het wel of niet invoeren van beheersmaatregelen. Deze keuze wordt primair gebaseerd op basis van de risicobereidheid van Eno. De mogelijke impact van de belangrijkste risico's is tevens gekoppeld aan de financiële buffers die Eno aanhoudt in het kader van Solvency II. Eno hanteert hiertoe een solvabiliteitsratio (SCR) van minimaal 120%. De hoogte van de solvabiliteitsratio is bepaald op basis van de risico's die Eno loopt in haar bedrijfsvoering en wordt door de Raad van Bestuur passend geacht bij het huidige en gewenste risicoprofiel van Eno.

In 2014 heeft Eno een 'Eigen Risico Beoordeling' (ERB) uitgevoerd. De ERB is een equivalent van de Own Risk and Solvency Assessment (ORSA). Op basis van het voordoen van de meest kritische strategische risico's zijn diverse (stress) scenario's opgesteld. Vervolgens is de financiële impact van deze scenario's getoetst. De volgende strategische risico's dienden als een belangrijke basis voor het bepalen van de ERB scenario's:

- Toenemende beheerskosten
- Explosieve groei van zorgkosten
- Hoge groei of afname aantal verzekerden
- Aanpassingen in wet- en regelgeving
- Waardedalingen beleggingen
- Kwetsbaarheid ICT systemen

De ERB heeft geleid tot nieuwe inzichten en een bevestiging van de gekozen strategie. Naast het jaarlijks uitvoeren van deze ERB heeft Eno ORSA triggerlimieten opgesteld. Deze worden ieder kwartaal gemonitord. Als een triggerlimiet overschreden wordt, wordt overwogen een nieuwe ORSA uit te voeren. Op deze manier wordt het risicoprofiel van Eno gemonitord en krijgt de ORSA een continu karakter.

Risicocultuur en bewustzijn

Eno is ervan overtuigd dat een effectief risicomaneagementsysteem het beste tot zijn recht komt als de medewerkers voldoende risicobewust zijn. In 2014 heeft Eno gerichte stappen gezet om het risicobewustzijn van de medewerkers te verhogen. Zo is er een monitoringtooling geïmplementeerd waardoor de effectiviteit van de beheersmaatregelen periodiek beoordeeld worden door de medewerkers. Het periodiek beoordelen van beheersmaatregelen werkt zichtbaar bewustzijns verhogend. Tevens zijn er risicobewustzijn sessies georganiseerd. Deelnemers hebben deelgenomen aan een risicomaneagement simulatiegame en verschillende vervolgsessies waarbij interactief gesproken is over risicomaneagement in zijn algemeenheid en de toepassing hiervan bij Eno.

Informatie en communicatie

De communicatie van financiële en managementinformatie vindt plaats volgens vaste richtlijnen. Eno zet hiervoor mondelinge en schriftelijke communicatiemiddelen in. Maandelijks vinden business reviews plaats van de Raad van Bestuur met de managers. Dit houdt een maandelijks bilateraal overleg in en een rapportage per kwartaal.

Invoering basisverzekeringen, budgettering en risicoverevening

Onzekerheden in de zorgbranche

Basisverzekering

Het huidige private zorgverzekeringsstelsel bestaat uit twee delen.

Het eerste deel betreft de basisverzekering, een verplichte verzekering voor alle ingezetenen in Nederland en alle niet-ingezetenen die ter zake van in Nederland in dienstbetrekking verrichte arbeid aan loonbelasting onderworpen zijn. De invulling van de dekking van de basisverzekering wordt door de overheid bepaald. De zorgverzekeraar is verplicht alle onder de kring der verzekerden vallende personen, ongeacht leeftijd en gezondheidsrisico's, te accepteren. Tevens moet de nominale premie die de verzekeraar bij de verzekerde in rekening brengt voor alle verzekerden gelijk zijn.

Het tweede deel van het systeem betreft de (vrijwillige) aanvullende verzekering. De dekking van deze verzekering is niet gebonden aan overheidsbepalingen. Voorts heeft de verzekeraar de mogelijkheid van premiedifferentiatie voor deze verzekering.

Financieringsstelsel kosten medisch specialistische zorg en GGZ-zorg

Het huidige financieringsstelsel voor de medisch specialistische- en GGZ-zorg leidt tot een aantal onzekerheden voor de zorgverzekeraars. Deze worden hierna geschetst. Daarbij zij opgemerkt dat deze paragraaf zich beperkt tot het in 2014 vigerende systeem.

A. Medisch specialistische zorg: het systeem van DOT en registratie-/declaratieregels

Als gevolg van de complexiteit van de in 2012 gewijzigde DBC-systematiek is de omvang van de gedeclareerde zorgvraag van de post medische zorg in ziekenhuizen ook in 2014 nog met onzekerheid omgeven. Met de afwikkeling van de zogeheten self-assessments zijn, overeenkomstig het mandaat van de NZa, het merendeel van de onzekerheden over 2012 en 2013 opgelost. Voor 2014 bestaat echter nog wel onzekerheid omdat de uitkomsten van die self-assessments niet één op één op 2014 kunnen worden geprojecteerd en hier door de ziekenhuizen nog geen onderzoek naar is gedaan. Eno heeft de afspraken met ziekenhuizen op basis van het schadejaar gefixeerd door middel van plafondufspraken (*of aanneemsommen*) en heeft daarmee bovengenoemde risico's in belangrijke mate ingeperkt.

B. Medisch specialistische zorg: bepaling verhouding vast/variabel

De verhouding tussen de vaste component ziekenhuiskosten (die 100% nagecalculeerd wordt) en de variabele component (die niet nagecalculeerd wordt) is van belang voor het resultaat van de zorgverzekeraars. Er geldt per segmentonderdeel een van te voren vastgesteld vast/variabel-percentages voor de ziekenhuiskosten welke is vastgelegd in een nacalculatieschema en niet-ziekenhuis specifiek is.

Er is nog wel (zij het beperkt) onzekerheid over de verhouding vast/variabel voor de nog te ontvangen declaraties en de toerekening van aanneemsommen over de prestaties en daarmee over het vaste dan wel variabele deel.

C. Financiering GGZ

In 2014 geldt voor de GGZ-sector een stelsel van prestatiebekostiging, vergelijkbaar met de MSZ. Daarmee is het risico voor de zorgverzekeraars feitelijk bepaald door de wijze waarop de verzekeraar de GGZ-zorg bij de GGZ-instelling heeft ingekocht.

Het verzekeringstechnische risico op de GGZ-zorg is voor de zorgverzekeraar beperkt als gevolg van de hogekostencompensatie (HKC), de bandbreedteregeling (zie hierna) en de 100% nacalculatie van de GGZ-zorg voor verzekerden jonger dan 18 jaar.

D. Onzekerheden door de werking van het risicovereveningssysteem

De werking van het risicovereveningssysteem brengt met zich mee dat het circa drie jaren duurt voordat tot een definitieve afrekening met de individuele zorgverzekeraars overgegaan kan worden. Dat betekent een cumulatie van onzekerheden ten aanzien van de vereveningsbijdrage in die periode. De resultaten voor de tweede voorlopige vaststelling 2011 zijn beschikbaar. De definitieve vaststelling volgt in maart 2015. Hierdoor heeft de zorgverzekeraar inzicht in de uitkomsten van de risicoverevening onder de Zorgverzekeringswet tot en met 2011 en daarmee tevens een beter beeld voor de jaren na 2011. Ook zijn als gevolg van de beschikbaarheid van de resultaten van deze jaren de onzekerheden over de effecten van verdeelfouten in het model afgenomen. Hoewel ziekenhuizen steeds meer energie steken in het opleveren van goede declaraties, geven accountants nog steeds geen goedkeurende verklaringen bij de omzetverantwoordingen. Dit vertaalt zich in onzekerheden bij de zorgverzekeraars door het mogelijk ten onrechte inbrengen van declaraties in het systeem van risicoverevening.

De hiervoor weergegeven onzekerheden kunnen invloed hebben op het resultaat over 2014 en de hoogte van de technische voorzieningen voor de basisverzekering per eind 2014.

Mechanismen ter mitigering van de onzekerheden

Naast de ex-ante risicoverevening en de contractbepalingen is ex-postcompensatie als een mechanisme aanwezig ter compensatie van vorengenoemde onzekerheden

1. Het risicovereveningsmodel

Verzekeringstechnisch is de combinatie van *acceptatieverplichting* en *verbod op premiedifferentiatie* onmogelijk tenzij er een systeem van inkomstenverrekening buiten de verzekerde om is. Ook is een risicomitigerend systeem nodig in verband met de hiervoor genoemde onzekerheden bij de financiering van de ziekenhuiszorg en de GGZ. Dit systeem, het risicovereveningsmodel, bestaat uit twee delen: het ex-ante en het ex-post deel. Gedurende een jaar (ex-ante) krijgt een zorgverzekeraar per verzekerde een bijdrage uit het vereveningsfonds, dat is gebaseerd op een aantal vereveningscriteria. Op deze bijdrage wordt een *rekenpremie* in mindering gebracht. Deze rekenpremie is de basis voor de vaststelling van de *nominale premie* van de zorgverzekeraar. Door de ex-ante-bijdrage ontvangt de zorgverzekeraar per saldo een bijdrage per verzekerde die overeenkomt met de vooraf verwachte zorgconsumptie van die verzekerde. Hoewel hierdoor op verzekeraarniveau de verwachte schaden grotendeels gedekt worden door de verwachte opbrengsten, wijken de werkelijke schaden af van de verwachting. Daarom wordt de bijdrage uit het vereveningsfonds achteraf deels aangepast aan de werkelijke schaden. Daarmee wordt ook een deel van de onzekerheden in de ziekenhuiszorg- en ggz-financiering gemitigeerd. Dit is het ex-post deel, bestaande uit een aantal stappen.

Ex-post compensatiemechanismen

De precieze vormgeving en de mate van inzet van de ex-post compensatiemechanismen ligt vooraf vast. Zorgverzekeraars kunnen dus bij de premiecalculaties rekening houden met de consequenties van de ex-post compensatiemechanismen. Deze mechanismen bestaan in 2014 uit de volgende vier componenten:

a. Flankerend beleid macrokosten

Het flankerend beleid bestaat uit twee onderdelen.

1. Na een verzekerdena calculatie worden de macrokosten in kaart gebracht. Daarna wordt de vereveningsbijdrage opgehoogd naar het niveau van de macrokosten. Vervolgens wordt het verschil tussen macrokosten en macrovereveningsbijdrage (na verzekerdena calculatie) in mindering gebracht op de vereveningsbijdrage van de zorgverzekeraars op basis van een gelijk bedrag per premiebetalende verzekerde.

Door deze correctie wordt voorkomen dat overschrijdingen onevenredig doorwerken naar zorgverzekeraars met een sterk afwijkend risicoprofiel.

2. Dit onderdeel wordt alleen toegepast als er in de periode tussen de toekenning van de vereveningsbijdrage en 1 januari van het vereveningsjaar wijzigingen in het te verzekeren pakket worden aangebracht. Dit onderdeel van het flankerend beleid wordt bij de eerste voorlopige vaststelling van de vereveningsbijdrage 2014 door het Zorginstituut Nederland toegepast.

b. Hoge kosten compensatie op geneeskundige GGZ

Op de kosten geneeskundige GGZ voor verzekerden vanaf 18 jaar wordt HKC (Hoge Kosten Compensatie) toegepast. Kosten boven een drempelbedrag van € 25.000 worden voor 90% nagecalculeerd.

c. Bandbreedteregeling variabele ziekenhuiskosten en geneeskundige GGZ

Indien het resultaat per premiebetalende verzekerde van een verzekeraar voor de variabele ziekenhuiskosten na toepassing van vorengenoemde compensatiemechanismen meer dan € 40,00 per premiebetalende verzekerde ten opzichte van het marktgemiddelde bedraagt (hetzij positief, hetzij negatief), wordt het meerdere voor 90% nagecalculeerd met het vereveningsfonds.

Indien het resultaat van een verzekeraar voor de kosten geneeskundige GGZ na toepassing van alle compensatiemechanismen meer dan € 12,50 bedraagt (hetzij positief, hetzij negatief), wordt het meerdere voor 90% nagecalculeerd met het vereveningsfonds.

d. Integrale nacalculatie vaste kosten (ziekenhuisverpleging en kosten geneeskundige GGZ voor verzekerden jonger dan 18 jaar)

De vaste kosten (een deel van de kosten ziekenhuisverpleging en de kosten voor geneeskundige GGZ voor verzekerden jonger dan 18 jaar) worden voor 100 procent nagecalculeerd.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatsbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- Inschatting van de vordering op Zorginstituut Nederland;
- Technische voorzieningen;
- Te betalen en ontvangen afwikkelkosten mbt de AWBZ;
- Afwikkelkosten mbt huisbezoeken PGB na het verstrijken van de subsidie looptijd (opgenomen onder overlopende passiva);
- Levensduur activa (afschrijvingstermijnen).

Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers zijn waar nodig voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, RC Zorginstituut Nederland, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten omvatten in principe tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). De onderneming maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde.

Bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur dienen te worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet volledig terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de geschatte contante waarde van de toekomstige nettokasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op historische kostprijs of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing van bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden lineair berekend als een percentage van de aanschafwaarde, gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Voor de boekwaarde van zelfvervaardigde immateriële vaste activa wordt een wettelijke reserve gevormd.

Beleggingen

Terreinen en gebouwen

De terreinen en gebouwen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde. Omdat het pand leeg staat en alleen de archiefruimte gebruikt wordt, is de reële waarde bepaald op de grondprijs zoals die door de gemeente Deventer wordt uitgegeven. Waarde mutaties worden direct ten laste van het resultaat gebracht. De terreinen en gebouwen zijn geclassificeerd als vastgoed voor eigen gebruik. Een gedeelte van het parkeerterrein wordt verhuurd aan de overige groepsmaatschappijen van Eno. Waarderingsverschillen worden rechtstreeks in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen

De deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de netto-vermogenswaarde maar niet lager dan nihil. Deze netto-vermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Coöperatie Eno. Deelnemingen zonder invloed van betekenis worden gewaardeerd tegen kostprijs of tegen duurzame lagere actuele waarde.

Overige financiële beleggingen

Aandelen

Aandelen worden gewaardeerd tegen de beurskoers ultimo boekjaar. Ongerealiseerde en gerealiseerde winsten en verliezen op beleggingen in aandelen worden rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Aandelen in vreemde valuta worden gewaardeerd tegen de actuele koers ultimo boekjaar.

Vastrentend

De beleggingen in obligatiefondsen worden gewaardeerd tegen de beurskoers ultimo boekjaar. Ongerealiseerde en gerealiseerde winsten en verliezen op beleggingen in obligatiefondsen worden rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Vorderingen

Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs eventueel onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Vorderingen uit directe verzekeringen

De post *Vorderingen uit directe verzekeringen* bestaat uit kortlopende vorderingen op zowel verzekeringsadviseurs en collectiviteiten als verzekerden. De waardering van de voorziening dubieuze debiteuren vindt plaats op basis van enerzijds de beoordeling van de courantheid van de openstaande posten en anderzijds een ouderdomsafhangelijk promillage van de openstaande vordering. Tevens doet Eno mee aan de wanbetalersregeling van het Zorginstituut Nederland.

Zorginstituut Nederland

Zorginstituut Nederland betreffen de vorderingen die zijn te verrekenen met het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ) en het Zorgverzekeringsfonds.

De vordering op Het Zorginstituut Nederland is opgesteld op basis van het voor het betreffende boekjaar geldende risicovereveningsmodel, de hierbij voorgeschreven wettelijke percentages aan verevening en nacalculatie en inschattingen van het management ten aanzien van:

- de voorlopige budgetbrieven Zorgverzekeringswet over 2011, 2012, 2013 en 2014;
- saldo herverzekering inzake de HKC;
- de verhouding vast/variabel ziekenhuizen;
- de verrekening van de over- en onderfinanciering GGZ-instellingen;
- de te verwachten uitkomsten uit de MHK;
- de te verwachten macrokosten per deelbudget.

De vordering op het Zorginstituut Nederland is prudent ingeschat en heeft een overwegend kortlopend karakter.

Te vorderen op PGB-houders AWBZ

De debiteuren worden opgenomen als de beschikking ultimo einde jaar boekjaar definitief zijn. Beschikkingen welke worden afgegeven na afloop van het boekjaar worden niet geactiveerd in het verslaggevingsjaar. Beschikkingen worden wel door het Zorgkantoor geïnd.

Indien er mogelijke fraude wordt ontdekt wordt er pas een definitieve beschikking opgelegd als de fraude definitief is vastgesteld.

Overige activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde, verminderd met lineaire afschrijvingen op basis van de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Kantoor inventaris: 7-25%
- Bedrijfswagens: 25%

Groepsvermogen

Algemeen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigen vermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering van het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

Wettelijke reserve

Dit betreft een gevormde wettelijke reserve voor de zelf vervaardigde immateriële vaste activa.

Dit betreft de reserve Ziekenfondswet (ZFW). De reserve ZFW is gevormd per 1 januari 2006 ten laste van de agio. Het betreft een wettelijke reserve welke op basis van de bepalingen in de zorgverzekeringswet tot 31 december 2015 moet worden aangehouden. Tot die datum is de reserve niet vrij uitkeerbaar aan de aandeelhouders.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Technische voorziening

Voorziening te betalen schaden

De voorziening te betalen schaden bestaat uit nog te ontvangen declaraties en schade afwikkelingskosten. De nog te ontvangen declaraties betreffen vergoedingen van ZVW zorg van behandelingen van verzekerden, welke zijn gestart voor balansdatum. De schattingen zijn gebaseerd op trendanalyse van reeds gedeclareerde en verwerkte schade lopend boekjaar en voorgaande jaren. De schattingen 2014 zijn waar nodig bijgesteld op basis van het inzicht dat verkregen is uit de reeds verwerkte declaraties tot en met 31 maart 2015. Reeds betaalde voorschotten in 2014 en betrekking hebbend op de schaden 2014 zijn onder de overige vorderingen verantwoord.

De schade afwikkelingskosten betreffen de geschatte beheerskosten die benodigd zijn in verband met de afwikkeling van schaden die in het boekjaar zijn ontstaan maar per einde boekjaar nog niet zijn betaald.

Voor niet verdiende premies en lopende risico's

De voorziening voor niet verdiende premies en lopende risico's wordt bepaald op basis van het verwachte technische resultaat voor komend boekjaar. Deze is bepaald op basis van de premiecalculatie waarbij rekening gehouden is met een correctie de vermijdbare kosten en niet verdienende premies. Daarbij worden geen beleggingsopbrengsten uit de portefeuille toegerekend.

Personeelsbeloningen en pensioenen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen als de onderneming de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Overige voorzieningen

Personeelsvoorzieningen

De voorziening is gevormd voor afvloeiingen met betrekking tot individuele medewerkers waarvan, voor ultimo boekjaar 2014, bekend is dat Eno de arbeidsovereenkomst beëindigt. De gevormde voorziening is individueel bepaald op basis van de kantonrechtersformule of de overeengekomen beëindigingsovereenkomsten. De gevormde voorziening heeft een kortlopend karakter.

Vut voorziening

Onder de overige voorzieningen is een VUT-voorziening opgenomen. Hierbij is rekening gehouden met de toekenning conform de huidige CAO. Deze voorziening heeft een looptijd van 10 jaar. Deze voorziening is bepaald op basis van te betalen salariskosten en pensioenkosten in verband met toegekende VUT-afspraken aan werknemers. Op deze voorziening wordt in mindering gebracht de VUT-uitkeringen die door het bedrijfspensioenfonds zal worden uitgekeerd.

Hierbij is rekening gehouden met de sterftetabellen en disconteringsvoet.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen (25 en 40 jaar werkzaam bij Eno). De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. Individueel wordt bekeken of en wanneer werknemers recht hebben op een jubileumuitkering. Voor het 25 jarig jubileum wordt 75% van de te verwachten uitkering meegenomen. Hiermee is rekening gehouden dat mensen voor het jubileum niet meer werkzaam zijn. Voor medewerkers die richting hun 40 jarig jubileum gaan is 100% van de uitkering meegenomen. Hierbij is rekening gehouden met de sterftetabellen en disconteringsvoet.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rente methode.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen enerzijds verdienende premies, opbrengsten uit beleggingen en andere baten en anderzijds in het boekjaar voorziene lasten en verbandhoudend met schade uitkeringen, bedrijfskosten en andere lasten van het boekjaar.

Verdiende premies eigen rekening en bijdragen

Onder verdiende premies wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte bedragen, na aftrek van wettelijke bijdragen en vermeerderd of verminderd met de mutatie in de voorziening lopende risico's. De premies die afgeboekt worden als gevolg van oninbaarheid, worden ten laste van de verdiende premies eigen rekening gebracht.

In de jaarrekening is een zo goed mogelijke schatting van de vereveningsbijdragen van ZINL gemaakt. In deze schatting zijn ook alle geschatte te verrekenen bedragen begrepen uit hoofde van ex-post compensatiemechanismen. Een voorlopige definitieve afrekening over jaar t is op zijn vroegst mogelijk in de zomer van jaar t+3. Bij het opstellen van de jaarrekening moet derhalve gewerkt worden met schattingen van de bijdragen betrekking hebbend op vooral de kosten ziekenhuis- en GGZ-zorg, waaronder de splitsing in vaste kosten, variabele kosten en de effecten van hogekostencompensatie en nacalculaties. Onder de bijdragen Zorginstituut Nederland is tevens begrepen de bijstelling van de schattingen over voorgaande jaren.

Daarnaast bestaan de bijdragen Zorginstituut Nederland uit de AWBZ voor beheerskosten, rechtstreeks betaalde kosten van AWBZ-verstrekingen en subsidies. De subsidies worden verantwoord op basis van beschikkingen van het Zorginstituut Nederland. Voor geconstateerde fouten en/of fraude zijn geen correcties gemaakt naar vorderingen op PGB houders vanwege:

- 1) de inschatting niet betrouwbaar te maken is
- 2) de impact is op de winst- en verliesrekening is nihil (want niet inbare vorderingen op PGB houders kunnen verhaald worden op ZIN indien de processen op orde zijn)

De brutobijdrage uit het Zorgverzekeringsfonds is afgeleid van de laatst ontvangen voorlopige budgetberekening van ZINL. De verevening, nacalculatie, HKC, MHK, bandbreedteregeling en flankerend beleid zijn bepaald op basis van hetgeen hierover beschreven is onder Zorginstituut Nederland bij het onderdeel vorderingen.

De HKC wordt beschouwd als een herverzekering. De premies die afgedragen worden aan de Zorginstituut Nederland worden verantwoord bij verdiende premies, zijnde aandeel herverzekeraar.

Schaden eigen rekening

Onder schaden eigen rekening wordt verstaan de vergoedingen aan verzekerden en instellingen wegens in het verslagjaar verrichte leveringen en diensten op grond van de bepalingen van de Zorgverzekeringswet en de aanvullende richtlijnen van het Zorginstituut Nederland. Als gevolg van de DBC-systematiek is de hoogte van de post medische zorg in ziekenhuizen en GGZ-instellingen met onzekerheid omgeven. Door de overgang naar DOT-zorgproducten moeten bovendien nieuwe ervaringscijfers opgebouwd worden. Echter, door het karakter van de contracten met de ziekenhuizen worden deze onzekerheden voor een deel weggenomen. Bij het opmaken van de jaarrekening is gebruik gemaakt van schattingen omdat een deel van de totale jaarlast nog niet gedeclareerd is. Uiteindelijk kunnen de DBC's niet rechtmatig zijn als bijvoorbeeld de basisregistratie niet in orde is.

Het financieel risico wordt vervolgens gemitigeerd als gevolg van de contracteringsbepalingen, plafondafspraken en lump sum afspraken en het risicovereveningssysteem.

Schadebehandelingskosten worden onder de schaden eigen rekening opgenomen. Tevens is de bijdrage van het Zorginstituut Nederland voor hoge-kosten-compensatie hieronder opgenomen.

Overige lasten

Onder de overige lasten zijn de kosten subsidieregelingen AWBZ opgenomen. Hieronder wordt verstaan de vergoedingen aan verzekerden, en instellingen wegens in het verslagjaar verrichte leveringen en diensten op grond van de bepalingen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten. Tevens zijn hieronder de bestedingen in het kader van de WMO opgenomen.

Bedrijfskosten

De bedrijfskosten worden aan het resultaat toegerekend voor zover zij betrekking hebben op de verslagperiode.

Opbrengsten uit beleggingen

Dit betreft de opbrengst uit beleggingen uit hoofde van terreinen en gebouwen, leningen u/g, effecten en andere financiële beleggingen. Deze worden volledig toegerekend aan de technische en niet-technische rekening.

Toegerekende beleggingsopbrengsten

Dit betreft het aan de niet-technische rekening toegerekende deel van beleggingsopbrengsten. De toerekening geschiedt op basis van een verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal ultimo 31-12-2014.

Andere baten en lasten

Rentebaten en –lasten

Dit betreft interest op de rekening- courant verhouding met het Zorginstituut Nederland, op langlopende leningen, op overige vorderingen en op liquide middelen.

Grondslagen voor het bepalen van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld conform de indirecte methode. Het kasstroomoverzicht geeft een overzicht van de geldmiddelen weer die in een verslagperiode beschikbaar zijn gekomen en van het gebruik dat van deze geldmiddelen is gemaakt.

3.4.2 Toelichting op de geconsolideerde balans

Activa (x € 1.000)

Onderzoek en ontwikkeling	(1)	2014	2013
Stand 1 januari			
Aanschafwaarde		-	-
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen		-	-
Boekwaarde 1 januari		-	-
Mutaties boekjaar			
Investerings		4.165	-
Stand 31 december			
Aanschafwaarde		4.165	-
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen		-	-
Boekwaarde 31 december		4.165	-

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling betreft kosten die gemaakt zijn voor het ontwikkelen van een nieuw ICT-landschap. Indien het project gereed en in gebruik is genomen wordt er aangevangen met afschrijven.

Terreinen en gebouwen	(2)	2014	2013
Stand 1 januari			
Aanschafwaarde		6.684	6.684
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen		-4.684	-4.684
Boekwaarde 1 januari		2.000	2.000
Mutaties boekjaar			
Investerings		-	-
Desinvesteringen		-	-
Herwaardering		-	-
Stand 31 december			
Aanschafwaarde		6.684	6.684
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen		-4.684	-4.684
Boekwaarde 31 december		2.000	2.000

De post terreinen en gebouwen betreft een pand gelegen aan de Munsterstraat 6. Vanuit het pand werden tot 15-08-2013 de bedrijfsactiviteiten verricht. De aanschafwaarde betreft de koopprijs van het pand. Gedurende de jaren is dit vermeerderd met verbouwingen die hebben plaatsgevonden. Over de kostprijs is er lineair afgeschreven. De huidige waarde van het pand en de grond van de huidige locatie is bepaald op € 2 miljoen. Dit is gebaseerd op de grondprijs, getaxeerd door een externe partij die dit op 1 november 2013 heeft bepaald.

	31 december 2014	31 december 2013
Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen	(3)	
Deelneming		
Boekwaarde 1 januari	1.491	98
Investeringen	-	1.400
Desinvesteringen	-550	7
Herwaardering	-	-
Stand 31december	941	1.491
Aanschafwaarde	1.498	1.498
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-557	-7
Boekwaarde 31 december	941	1.491

De deelnemingen in 2013 en 2014 betreffen belangen in Multizorg B.V. en Vecozo B.V. De desinvestering betreft een duurzame lagere actuele waarde op de deelneming Vecozo B.V.

	31 december 2014	31 december 2013
Overige financiële beleggingen	(4)	
Effecten	127.360	112.140
	127.360	112.140

Effecten

Overzicht 2014

	Aanschaf- waarde ultimo 2014	Boekwaarde 1 januari	Aankopen	Verkopen	Herwaar- dering	Boekwaarde 31 december
Aandelen	6.815	6.986	2.004	-	1.288	10.278
Obligaties	103.662	105.154	48.943	-37.047	32	117.082
		112.140	50.947	-37.047	1.320	127.360

Overzicht 2013

	Aanschaf- waarde ultimo 2013	Boekwaarde 1 januari	Aankopen	Verkopen	Herwaar- dering	Boekwaarde 31 december
Aandelen	7.821	8.370	7.261	8.816	171	6.986
Obligaties	101.948	102.951	133.800	131.482	-115	105.154
		111.321	141.061	140.298	56	112.140

De effecten worden belegd in beschikbaar gestelde middelen volgens de uitgangspunten, die Eno heeft geformuleerd ten aanzien van de asset mix, de duration en risico's. De waardering vindt plaats op marktwaarde. De onderliggende effecten worden aangehouden door Eno Zorgverzekeraar N.V. en Eno Aanvullende verzekeringen N.V.. De voor de nadere specificatie van de effecten wordt verwezen naar de jaarrekeningen van de betreffende entiteiten.

De effecten zijn te typeren op drie verschillende niveaus (levels):

Level 1 – Reële waarde gebaseerd op gepubliceerde koersen in een actieve markt

Level 2 – Reële waarde gebaseerd op beschikbare marktinformatie

Level 3 – Reële waarde niet gebaseerd op beschikbare marktinformatie

De aandelen vallen onder level 2 en de obligaties onder level 1.

	31 december 2014	31 december 2013
Vorderingen uit directe verzekering (5)		
Premievorderingen op verzekeringnemers	8.274	8.310
Te vorderen eigen bijdragen	4.822	7.381
	13.096	15.691

De vorderingen zijn verminderd met een voorziening voor oninbaarheid. De vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

	31 december 2014	31 december 2013
Zorginstituut Nederland (6)		
Rekening-courant boekjaar 2005	-	5.080
Rekening-courant boekjaar 2010	-	8.946
Rekening-courant boekjaar 2011	-	-8.541
Rekening-courant boekjaar 2012	4.166	-
Rekening-courant boekjaar 2013	2.142	6.074
Rekening-courant boekjaar 2014	25.945	-
	32.253	11.559

De vordering op het Zorginstituut Nederland heeft primair een kortlopend karakter. Een deel van de vordering heeft een looptijd van langer dan een jaar. Dit is afhankelijk van de afrekeningsystematiek van het Zorginstituut Nederland. Tot en met het jaar 2010 is er afgerekend. De vorderingen zijn rentedragend (3-maands euribor – 0,25%).

	31 december 2014	31 december 2013
Overige vorderingen (7)		
Te vorderen op PGB-houders AWBZ	1.029	1.289
Te vorderen op PGB-houders WMO	171	4
Te vorderen overige debiteuren	7	9
Voorschotten zorgaanbieders	7.402	7.512
Overfinanciering	245	1.094
Overige vorderingen	3.647	2.326

12.501

12.504

De voorschotten op ziekenhuizen, GGZ-instellingen en revalidatiecentra betreffen voorschotten die verzekeraars kunnen verstrekken ter compensatie van liquiditeitstekorten van deze instellingen. Dit is het gevolg van de in 2012 ingevoerde declaratiesystematiek, waarbij nieuwe DBC-zorgproducten zijn geïntroduceerd, welke, net als bij de oude DBC-zorgproducten, pas na afronding van de behandelperiode gedeclareerd kunnen worden. ENO bepaalt de omvang van de bevoorschotting onder andere op basis van de in voorgaande boekjaren gedeclareerde omzet. ENO heeft de mogelijkheid de bevoorschotting te herzien en te verrekenen met het onderhanden werk van de zorginstelling. Hierdoor vindt er geen bovenmatige bevoorschotting plaats en is er om die reden geen voorziening voor oninbaarheid opgenomen.

De overige vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

Onder de overige vorderingen is een bedrag van € 2.214.000 opgenomen inzake te veel betaalde schaden, uit hoofde van overfinanciering van medisch specialistische zorg.

In 2014 is er voor € 712.000 aan fraude geconstateerd. Deze worden via de reguliere methodiek opgenomen zoals beschreven staan in de grondslagen bij te vorderen op PGB-houders AWBZ

Materiële vaste activa

(8)

	Kantoor- Inventaris	Bedrijfs- wagens	Totaal 2014	Totaal 2013
Stand 1 januari				
Aanschafwaarde	3.117	693	3.810	2.475
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-1.842	-201	-2.043	-1.738
Boekwaarde 1 januari	1.275	492	1.767	737
Mutaties boekjaar				
Investerings	764	52	816	1.427
Desinvesteringen aanschafwaarde	-	-187	-187	-92
Desinvesteringen afschrijvingen	-	93	93	80
Afschrijvingen boekjaar	-191	-142	-333	-385
	573	-184	389	1.030
Stand 31 december				
Aanschafwaarde	3.881	558	4.439	3.810
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-2.033	-250	-2.283	-2.043
Boekwaarde 31 december	1.848	308	2.156	1.767
Afschrijvingspercentage	7-25%	25%		

Over de desinvesteringen is een negatief boekresultaat gerealiseerd van € 38.000. Dit is als extra afschrijvingskosten verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Liquide middelen (9)

De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan Coöperatie Eno.

		31 december 2013	31 december 2013
Liquide middelen	(9)		
ABN AMRO Bank		6.975	51.803
ING Bank		5.127	10.598
Rabobank		5.469	12.640
SNS Bank		5.033	5.000
Kas Bank		139	1.030
Kruisposten		-	2.000
		22.743	83.071

		31 december 2014	31 december 2013
Overlopende activa	(10)		
Lopende rente en huur		355	727
Nog te factureren eigen risico		6.622	2.021
Overige overlopende activa		7.220	398
		14.197	3.146

Onder de overige overlopende activa is een bedrag van € 6.180.000 opgenomen inzake te veel betaalde schaden, uit hoofde van overfinanciering en uitkomsten van materiële controles, waaronder de landelijke zelfonderzoeken bij ziekenhuizen.

Onder de overlopende activa is een geschat bedrag voor vergoeding van afwikkelenkosten door Zin in verband met het beëindigen van de AWBZ activiteiten ad 435.000 opgenomen. Het macro budget is bepaald op € 14 miljoen. In de loop van 2015 en 2016 kunnen de werkelijke kosten worden gedeclareerd.

Groepsvermogen (11)

Voor de toelichting op het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

		31 december 2014	31 december 2013		
Technische voorziening	(12)				
Niet verdiende premies en lopende risico's		12.722	13.515		
Voorziening te betalen schaden		139.047	150.759		
Schade afwikkelingskosten		2.935	2.500		
		154.704	166.774		
Niet verdiende premies en lopende risico's		Lopende Risico's	Niet verdiende premies	Totaal 2014	2013
Saldo per 1 januari		8.100	5.415	13.515	11.987
Dotatie		500	5.000	5.500	10.050
Onttrekking		800	5.493	6.293	8.887
Saldo 31 december		7.800	4.922	12.722	13.515

Te betalen schaden	N.t.o. declaraties	Schadeafwik- kelingskosten	Totaal 2014	2013
Saldo per 1 januari	150.759	2.500	153.259	125.232
Dotatie	346.958	2.435	349.393	129.783
Onttrekking	358.670	2.000	360.670	101.756
Saldo 31 december	139.047	2.935	141.982	153.259

Uitloopresultaat van nog te ontvangen declaraties

Schadejaar	Voorziening schaden ultimo vorig boekjaar	Geboekte schaden boekjaar	Voorziening schaden ultimo boekjaar	Afwikkel- resultaat
Boekjaar -4	-	45	-	-45
Boekjaar -3	-	220	-	-220
Boekjaar -2	16.540	10.329	7	6.204
Boekjaar -1	134.219	130.520	4.338	-639
Boekjaar	-	137.996	134.702	
Interne schade- behandelingskosten tot boekjaar	2.500	1.500	1.000	-
Interne schade- behandelingskosten boekjaar		2100	1.500	-
Totalen	153.259	282.710	141.547	5.300

DBC-financiering brengt met zich mee dat later dan voorheen inzicht bestaat in de werkelijke kosten, doordat DBC's maximaal een jaar kunnen openstaan, maar verantwoord moeten worden op de openingsdatum.

Schadestatistiek

Schadejaar	Evenementjaar					Totaal
	0	1	2	3	4	
2007	128.589	52.274	-14.191	12	-55	166.629
2008	133.843	79.770	3.649	935	182	218.379
2009	124.319	81.020	7.528	616	-31	213.453
2010	123.282	79.127	7.466	-125	45	209.795
2011	140.350	78.968	9.290	220	-	228.828
2012	100.127	106.150	10.329	-	-	216.606
2013	137.972	130.520	-	-	-	268.492
2014	137.996	-	-	-	-	137.996
	1.026.478	607.829	24.071	1.658	141	1.660.177

Overige voorzieningen (13)

2014	Saldo 1 januari	Dotatie	Onttrekking	Saldo 31 december
Vut voorziening	324	-	-38	286
Personeelsvoorziening	-	467	-	467
Overige voorzieningen	489	18	-	507
	813	485	-38	1.260

Van de voorzieningen heeft een bedrag € 908.000 (2013: € 440.000) euro een looptijd korter dan een jaar. De personeelsvoorziening is een voorziening voor te betalen loonkosten aan personeelsleden waar de arbeidsrelatie mee wordt beëindigd.

2013	(13)	Saldo 1 januari	Dotatie	Onttrekking	Saldo 31 december
Vut voorziening		364	-	-40	324
Personeelsvoorzieningen		400	-	-400	-
Overige voorziening		497	-	-8	489
		813	485	-448	813

31 december 2014

31 december 2013

Schulden uit directe verzekering (14)

Vooruitontvangen premies			-		9.034
--------------------------	--	--	---	--	-------

31 december 2014

31 december 2013

Overige schulden (15)

Belastingen en premies sociale verzekeringen			99		17
Overige schulden			1.750		1.073
			1.849		1.090

De overige schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huurovereenkomst

Er is een huurovereenkomst afgesloten voor het kantoor aan Munsterstraat 7 te Deventer. De looptijd van deze huurovereenkomst is 10 jaar en is aflopend in 2023.

Huurlast

1 jaar	241.719
2-5 jaar	966.876
5-10 jaar	805.729

Leaseverplichting auto

Er zijn leaseovereenkomsten afgesloten voor twee auto's. De looptijd van deze leaseovereenkomsten variëren van 43 maanden tot en 48 maanden.

1 jaar	28.068
1-5 jaar	53.936

Budget Zorginstituut Nederland

Vanuit het Zorginstituut Nederland is een macrobudget ter beschikking gesteld van € 14 miljoen euro voor reorganisatie in verband met de invoering van de WFT langdurige zorg.

Zorginkoop

Eno heeft een contract met Multizorg VRZ B.V. voor de zorginkoop van 2015 en 2016.

Claim

Tussen Hewlett-Packard International Bank Plc (HPIB) en Coöperatie Eno U.A. bestaat een dispuut over een garantie die destijds, onder voorwaarden, aan HPIB is verstrekt. Aan deze voorwaarden is naar mening van Coöperatie Eno U.A niet voldaan en HPIB bestrijdt dat er voorwaarden zijn gesteld. HPIB heeft de garantiestelling ingeroepen en heeft hiertoe in 2010 een claim neergelegd van circa € 1,7 miljoen euro bij Coöperatie Eno U.A. Deze claim is door Coöperatie Eno U.A. direct krachtig weersproken. Vervolgens is het jaren stil gebleven van de zijde van HPIB. In mei 2015 heeft HPIB schriftelijk aangegeven, dat zij de claim handhaaft en dat zij deze claim verhoogt met een (boete)rente van 3,46% per maand over de periode 2010-2015, welke per 27 mei 2015 is opgelopen tot een bedrag van circa € 10,5 miljoen aan (boete)rente. Coöperatie Eno U.A. bestrijdt de door HPIB ingestelde vorderingen en zal derhalve krachtig verweer voeren tegen de claim van HPIB. Er is daarom in deze jaarrekening geen afzonderlijke verplichting opgenomen voor deze claim.

Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorisemeschade N.V. (NHT)

De NHT dekt alle aanspraken op Nederlandse polissen als gevolg van terroristische aanslagen tot een maximumbedrag van € 1 miljard. Claims als gevolg van terroristische aanslagen boven dit maximum worden uitgesloten in de polisvoorwaarden. De jaarlijks te betalen premie aan de NHT is gebaseerd op het marktaandeel. De verliezen van de NHT worden eveneens verdeeld over de aangesloten verzekeraars op basis van hun respectievelijke marktaandeel. Het risico ten aanzien van de aanvullende verzekeringen is niet herverzekerd.

3.4.3 Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Verdiende premies eigen rekening en bijdragen	2014	2013
(16)		
Brutopremies	154.159	165.856
Herverzekeringspremie bijdrage hoge-kosten-compensatie	-10.649	-13.675
Wijziging technische voorziening premie	793	-1.529
(17)		
Bijdrage Zorginstituut Nederland boekjaar	171.991	148.746
Bijdrage Zorginstituut Nederland voorgaande jaren	-822	17.558
	315.472	316.956

	2014	2013
Brutopremies		
Premies basisverzekering	127.917	140.475
Premies aanvullende verzekeringen	26.242	25.381
	154.159	165.856

Op de brutopremies is in 2014 € 631.000 (2013: € 517.000) in mindering gebracht ter dotatie aan de voorziening debiteuren.

Daarnaast is € 4.181.000 aan provisies en korting in mindering gebracht op de brutopremies. In 2013 was dit € 5.124.000.

	2014	2013
(17)		
Bijdrage Zorginstituut Nederland boekjaar		
Budget verstrekkingen	180.023	161.998
Effect nacalculatie	-14.416	-13.721
Macro nacalculatie en bandbreedte regeling	-19.254	-17.959
Overige renteopbrengsten	-	-
Flankerend beleid	20.986	13.659
Budget beheerskosten 18-	6.728	4.499
Wettelijk eigen risico	-27.059	-25.290
Vergoeding AFBZ rechtstreeks te verrekenen baten en lasten	-	-
Subsidies AWBZ	24.983	25.560
	171.991	148.746

Premies eigen rekening en bijdragen vereveningsfonds

Een zorgverzekeraar maakt voor zijn jaarrekening een zo goed mogelijke schatting van de vereveningsbijdragen van het Zorginstituut Nederland. In deze schatting zijn ook alle geschatte te verrekenen bedragen begrepen uit hoofde van ex-post compensatiemechanismen. Een tweede voorlopige afrekening over 2014 is op zijn vroegst mogelijk in de zomer van 2017. Bij het opstellen van de jaarrekening moet derhalve gewerkt worden met schattingen van de bijdragen betrekking hebbend op vooral de kosten ziekenhuis- en GGZ-zorg, waaronder de splitsing in vaste kosten, variabele kosten en de effecten van hoge kosten compensatie en nacalculaties. Onder de bijdragen vereveningsfonds is tevens begrepen de bijstelling van de schattingen over voorgaande jaren.

Onder de bijdragen vereveningsfonds is tevens begrepen de bijstelling van de schattingen over voorgaande jaren.

	2014	2013
Overige technische baten eigen rekening (18)		
Omzet WMO activiteiten	6.652	7.127
Provisies reisverzekeringen	38	52
Provisies zorgverzekeringen	3	10
Overige opbrengsten	11	27
	6.704	7.216

Toegerekende opbrengst uit beleggingen (13)

Dit betreft het aan de niet-technische rekening toegerekende deel van beleggingsopbrengsten. De toerekening geschiedt op basis van een verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal ultimo 31-12-2014.

	2014	2013
Betaalde schaden (19)		
Brutoschaden	279.191	251.801
Brutoschaden overig	-81	1.014
Bijdrage Zorginstituut Nederland hoge-kosten-compensatie	-5.902	-11.742
Schadebehandelingskosten	3.600	3.600
	276.808	244.673

Als gevolg van de DBC-systematiek is de hoogte van de post medische zorg in ziekenhuizen en GGZ-instellingen met onzekerheid omgeven. Door de overgang naar DBC-zorgproducten zijn ervaringscijfers uit het verleden minder relevant. Echter, door het karakter van de afspraken met de ziekenhuizen worden deze onzekerheden voor een deel weggenomen. Omdat bij het opmaken van de jaarrekening een groot deel van de totale jaarlast nog niet gedeclareerd is en er onzekerheden zijn met het bepalen van de nog te verrekenen over- of onderdekking van de ggz-instellingsbudgetten is het moeilijk om een goede schatting van de totale kosten te maken. Op het moment van opmaken van de jaarrekening was al wel helder dat de grouper gecertificeerd is, waardoor op die specifieke grond geen belemmering bestaat voor de rechtmatigheid van de gedeclareerde ziekenhuiskosten. Uiteindelijk kunnen de DBC's nog steeds niet rechtmatig zijn als bijvoorbeeld de basisregistratie niet in orde is.

Het financieel risico wordt vervolgens substantieel gemitigeerd als gevolg van de contracteringsbepalingen en het risicovereveningssysteem.

	(20)	2014	2013
Wijziging technische voorziening			
Wijziging voorziening te betalen schaden		-11.712	25.154
Wijziging voorziening afwikkelingskosten		-	-
		-11.712	25.154

	(21)	2014	2013
Bedrijfskosten			
Personeelskosten		15.254	12.671
Huisvestingskosten		1.043	675
Automatiseringskosten		2.789	3.725
Afschrijving bedrijfsmiddelen		351	317
Acquisitiekosten		1.257	982
Overige kosten		7.332	6.784
Kosten fraude bestrijding		1.090	196
Schadebehandelingskosten		-3.600	-3.600
		25.516	21.750

De overige kosten betreft diverse kleine kosten

	2014	2013
Personeelskosten		
Brutolonen	8.760	7.704
Sociale lasten	1.287	1.048
Pensioenlasten	1.578	981
Overige personeelskosten	3.629	2.938
	15.254	12.671

Hieronder is een bedrag van € 9.444 opgenomen aan crisisheffing (2013 €7.682).

De vennootschap heeft 181 (fte) werknemers in dienst (2013: 175 fte).

Pensioenlasten

De pensioenlast betreft de premie die door de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars bij Eno in rekening is gebracht.

Belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling:

De pensioenregeling is een middelloonregeling. De pensioengrondslag wordt bepaald door het jaarsalaris van de deelnemers te verminderen met de franchise. De franchise bedraagt in 2014 € 15.225 (2013: € 15.225) bij een fulltime dienstverband. Het ouderdomspensioen bedraagt voor elk deelnemersjaar 2,25% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Met ingang van 1-1-2015 is dit verlaagd naar 1,875%.

Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks op 1 januari toeslag verleend van maximaal de stijging van het prijsindexcijfer. Het bestuur van het pensioenfonds beslist jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor de actieve deelnemers geldt echter dat jaarlijks op 1 januari een toeslag wordt verleend conform het in de CAO overeengekomen percentage van de loonontwikkeling van het voorafgaande jaar.

Belangrijkste kenmerken van de uitvoeringsovereenkomst:

In de uitvoeringsovereenkomst is overeengekomen dat alle bij de in dienst van Eno zijnde werknemers aangemeld kunnen worden bij het pensioenfonds. Daarnaast is overeengekomen dat Eno binnen bepaalde termijnen de verschuldigde premies moet voldoen.

Wijze waarop de pensioenregeling is ondergebracht bij de pensioenuitvoerder

De uitvoering van de pensioenregeling is door het SBZ ondergebracht bij Syntrus Achmea. Door Syntrus Achmea wordt de pensioenadministratie uitgevoerd. Dit is vastgelegd in een overeenkomst tussen SBZ en Syntrus Achmea.

Dekkingsgraad pensioenfonds

De dekkingsgraad bedraagt, conform opgave van het SBZ, ultimo december 2014 116,0% (2013: 113,5%).

		2014	2013
Overige technische lasten eigen rekening	(22)		
Kosten subsidieregelingen AWBZ		24.202	25.364
Bestedingen WMO		6.622	7.020
		30.824	32.384

		2014	2013
Opbrengsten uit beleggingen	(23)		
Opbrengsten uit deelnemingen		-425	
Opbrengsten uit andere beleggingen		-484	65
Waardeverandering van beleggingen			
Gerealiseerde winst op beleggingen		2.891	1.444
		1.982	1.509

		2014	2013
--	--	------	------

Opbrengsten uit andere beleggingen

Het pand gelegen aan de Munsterstraat 6 wordt gesloopt. Hiervoor is € 550.000 aan kosten opgenomen.

Andere baten	(24)		
Andere baten		1.959	950
		1.959	950

Onder de andere baten is rente ad € 1.156.000 opgenomen. Dit betreft rente van de afrekening met Zorginstituut Nederland voor het jaar 2005

Andere lasten	(25)		
Andere lasten		70	24
		70	24

Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen

Vanaf 1 januari 2015 is voor financiële ondernemingen de 'Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen' (Wbfo) van toepassing. De Wbfo geldt voor iedereen die werkt onder verantwoordelijkheid van Nederlandse financiële ondernemingen, dochters van Nederlandse financiële ondernemingen en ondernemingen die tot een groep met een moeder in Nederland behoren, waarbij die groep hoofdzakelijk actief is in de financiële sector. Ook Eno valt onder deze nieuwe wetgeving.

Eno kent geen variabele beloning voor raad van bestuur, het managementteam en voor sleutelfunctionarissen in het kader van Solvency II. Voor overige medewerkers (natuurlijke personen) kent Eno een beloningssystematiek waarbij, afhankelijk van beoordelingsscore en relatieve salarispositie, een verdeling van de salarisverhoging plaatsvindt over een structurele component en een eenmalige component. In 2014 is door Eno in totaal een bedrag van € 8.485 uitgekeerd voor deze eenmalige beloningscomponent. Het betreft 5 personen en gemiddeld € 1.697 per persoon oftewel 0,1 procent van de totale loonsom voor loonheffing.

Vergoedingen aan commissarissen

De vergoedingen aan commissarissen over 2014 bedragen € 49.500 (2013 € 61.200).

Honoraria accountant

Specificatie van het honorarium accountants conform artikel 382a lid 3 Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek.

Honorarium 2014	KPMG Accountants N.V.	Overig KPMG- Netwerk	Totaal
Onderzoek van de jaarrekening	145	-	145
Andere controleopdrachten	230	-	230
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-	-
	375	-	375

Honorarium 2013	KPMG Accountants N.V.	Overig KPMG- Netwerk	Totaal
Onderzoek van de jaarrekening	145	-	145
Andere controleopdrachten	140	-	140
Adviesdiensten op fiscaal terrein	-	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-	-
	285	0	285

Bezoldiging bestuurders

	2014	2013
Totale inkomen zittende bestuursleden	€ 554.057	€ 522.295
Totale inkomen voormalige bestuursleden	€ -	€ 61.000

Naast de bezoldiging is als werkgeverslast €3.000 aan onkostenvergoeding betaald en € 18.748 voor sociale verzekeringspremies.

Noot: het totale inkomen bestaat uit de volgende onderdelen: brutosalaris, tantièmes, pensioenpremie.

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

De volgende transacties vinden plaats met groepsmaatschappijen :

Doorbelasting van beheerskosten;

Renteberekening over rekening-courant verhoudingen;

Doorbelasting van de huurwaarde van terreinen en gebouwen.

Eno Bewaar B.V. is eigenaar van de beleggingspool waaraan Eno Zorgverzekeraar N.V. en Eno Aanvullende Verzekeringen N.V. deelnemen.

Deventer, 5 juni 2015

De Raad van Bestuur

F. Blankers
Voorzitter raad van bestuur

Drs. E.L. Hooiveld RA
Lid raad van bestuur

Raad van Commissarissen

J. Schepers
Voorzitter

N.W de Boer RE RA RC

T. Stellema

J. Dijkstra

B.M. Arnold

3.5 Enkelvoudige balans per 31 december 2014 (voor resultaatbestemming)

Activa (x € 1.000)		31 december 2014	31 december 2013
Beleggingen			
Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen	(1)	67.409	61.702
		67.409	61.702
Passiva (x € 1.000)		31 december 2014	31 december 2013
Eigen vermogen			
Waarborgkapitaal	(2)	681	681
Wettelijke reserve	(3)	19.495	15.330
Overige reserve	(4)	41.526	43.108
Onverdeeld resultaat	(5)	5.707	2.583
		67.409	61.702
		67.409	61.702

3.6 Enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2014

(x € 1.000)	2014	2013
Opbrengsten uit beleggingen		
Resultaat uit deelnemingen	5.707	2.583
	5.707	2.583

3.7 Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening 2014

3.7.1 Toelichting algemeen

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Voor de algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening, de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat, alsmede voor de toelichting op de onderscheiden activa en passiva en de resultaten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niet anders wordt vermeld.

Toepassing van artikel 402 boek 2 BW

De financiële gegevens van Coöperatie Eno zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening zodat, gebruikmakend van artikel 2:402 BW, is volstaan met een verkorte winst-en-verliesrekening in de enkelvoudige jaarrekening.

Financiële vaste activa

De deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de netto-vermogenswaarde maar niet lager dan nihil. Deze netto-vermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Coöperatie Eno.

3.7.2 Toelichting op de enkelvoudige balans

Activa (x € 1.000)

Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen (1)

2014	Boekwaarde 1 januari	Resultaat deelneming	Overige mutaties	Verwerving deelneming	Boekwaarde 31 december
Eno Holding B.V.	61.666	5.707	-	-	67.373
Stichting Regizorg Nederland	36	-	-	-	36
	61.702	5.707	-	-	67.409

2013	Boekwaarde 1 januari	Resultaat deelneming	Overige mutaties	Verwerving deelneming	Boekwaarde 31 december
Eno Holding B.V.	59.083	2.583	-	-	61.666
Stichting Regizorg Nederland	36	-	-	-	36
	59.119	2.583	-	-	61.702

Passiva (x € 1.000)

Eigen vermogen

2014	Waarborg kapitaal (2)	Wettelijke reserve (3)	Overige reserve (4)	Onver- deeld resultaat (5)	Jaartotaal
Saldo 1 januari	681	15.330	43.108	2.583	61.702
Resultaat- bestemming 2013	-	-	2.583	-2.583	-
Resultaat 2014	-	-	-	5.707	5.707
Overige mutaties	-	4.165	-4.165	-	-
Saldo 31 december	681	19.495	41.526	5.707	67.409

De wettelijke en overige reserve zijn fiscaal bekleemd.

2013	Waarborg kapitaal (2)	Wettelijke reserve (3)	Overige reserve (4)	Onver- deeld resultaat (5)	Jaartotaal
Saldo 1 januari	681	15.330	37.517	5.591	59.119
Resultaat- bestemming 2012	-	-	5.591	-5.591	-
Resultaat 2013	-	-	-	2.583	2.583
Overige mutaties	-	-	-	-	-
Saldo 31 december	681	15.330	43.108	2.583	61.702

4. Overige gegevens

4.1 Statutaire bepalingen inzake het resultaat

In artikel 43 van de statuten van de coöperatie is bepaald dat omtrent bestemming van een eventueel positief resultaat, de Ledenraad besluit op voorstel van het Bestuur, gehoord de Raad van Commissarissen.

Uitkeringen kunnen slechts plaatshebben voor zover het eigen vermogen groter is dan het gestorte en opgevraagde deel van het kapitaal, vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden. Uitkeringen kunnen bovendien slechts plaatshebben voor zover zij niet anders zullen worden aangewend dan voor instellingen ten bate van de volksgezondheid.

Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.

4.2 Bestemming van het resultaat

De bestemming van het resultaat van 2013 € 2.696.000 is conform het voorstel in de jaarrekening vastgesteld. Het resultaat van 2014 is vooruitlopend op het besluit van de algemene ledenvergadering als onverdeelde winst opgenomen onder het eigen vermogen. Aan de algemene ledenvergadering wordt voorgesteld het resultaat € 5.707.000 als volgt te bestemmen.

Overige reserves	<u>5.707</u>
	<u>5.707</u>

4.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Bestuur van Coöperatie Eno U.A.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening over 2014 van Coöperatie Eno U.A. te Deventer gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2014 en de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2014 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van de coöperatie is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van de Raad van Bestuur, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). De Raad van Bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als hij noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de coöperatie. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de Raad van Bestuur van de coöperatie gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Coöperatie Eno U.A. per 31 december 2014 en van het resultaat over 2014 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag van de Raad van Bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het verslag van de Raad van Bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 5 juni 2015

KPMG Accountants N.V.

A.R.B. de Bruin RA